

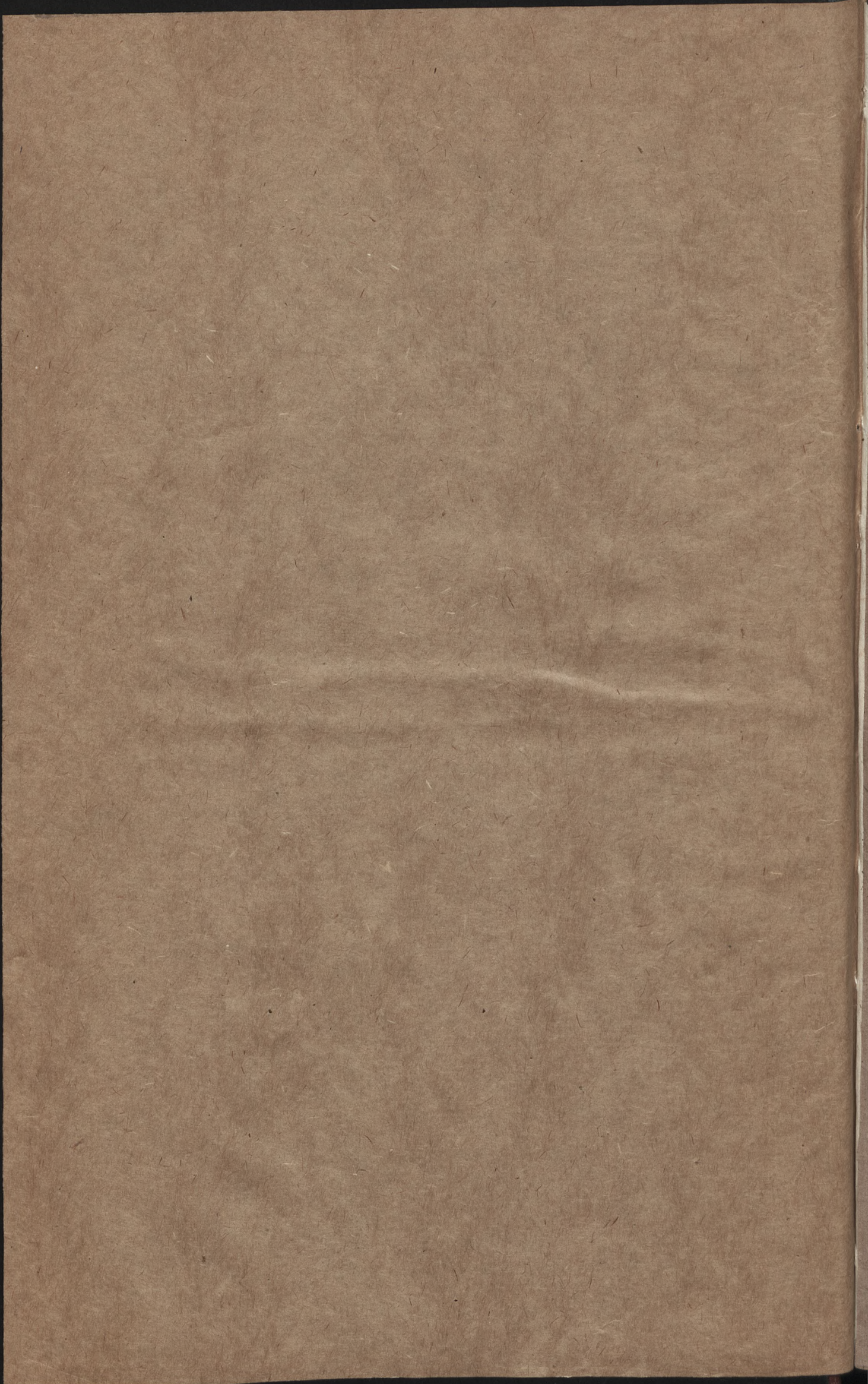
1786-87

 BIBLIOTHECA UNIV. JAGELL. CRACOVENSIS	1786-87	103814	Mag. St. Dr.	II
--	---------	--------	--------------	----

1786-87

Mag. St. Dr.

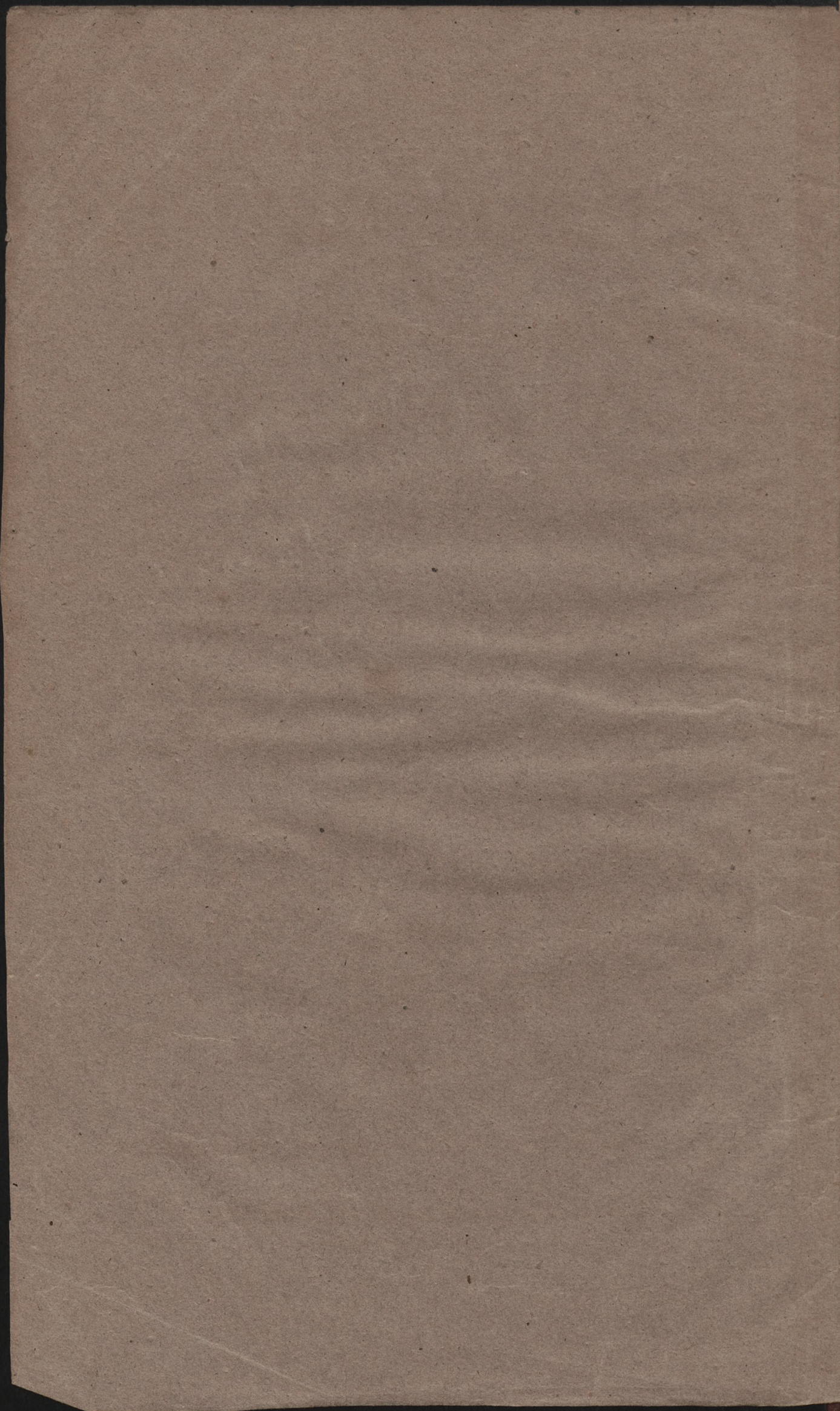
Vii

Petrag. 1155.

Vilnensis Studiorum Universitas

Prospectus lectionum ex anno 1786 in a. 1787.

tho
Wilmo
1786/7
Umic

PROSPECTUS
LECTIONUM

IN

ALMA ACADEMIA ET UNIVERSITATE

VILNENSI

SCHOLÆ PRINCIPIS M. D. LIT:

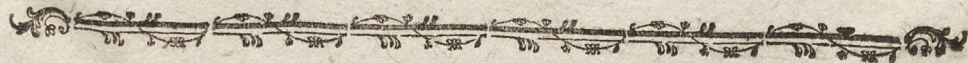
NOMINE INSIGNITA

AD

INSTAURATIONEM STUDIORUM

Ex Anno 1786. in Annum 1787.

PROPOSITUS

VILNÆ

TYPIS SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS

Penes Academiam.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF

STATE COLLEGE, PA.

103814

II

1786/87

Mag. St. Dr.

PROSPECTUS
LECTIONUM
IN COLLEGIO PHYSICO.

U K Ł A D
L E K C Y I
W KOLLEGIUM FIZYCZNYM.

TADDEUS KUNDZICZ AA. LL. & Philosophiæ Doctor, Coadjutor Præpositus Ecclesiæ & Hospitalis SSæ Trinitatis, Publicus & ordinarius Mathesèos applicatæ Professor; Lectiones suas ita hoc anno ordinabit: ut præter Tractatum Mechanicæ, à quo auspiciabitur, tres alios: Pyrotechniæ, Architecturæ Militaris, & Civilis, explanandos suscipiat. Brevem & succinctum Mechanicæ Tractatum quinque Sectionibus totum complectetur; quarum tres priores Staticæ, binæ aliæ Mæchanicæ propriè dictæ, principiis seorsim stabilien- dis deservient. Quare quidquid de Machinis tam simplicibus, quàm compositis habetur; quidquid de vario genere motûs, de Centro gravitatis, de æquilibrio, de resistentia aëris, &c. inter Elementa Mechanicæ proponitur: totum id strictim; sed adæquate discentiet; breviter

TADEUSZ KUNDZICZ Nauk wy- zwolonych i Filozofii Doktor; Koadjutor Proboszcz Kościoła i Szpitala S. Trójcy, Publiczny i Ordynaryjny Matematyki stosowanej Professor; Lekcye swoje w tym Roku tak ułoży, iż prócz nauki Mechaniki od którey pocznie, trzy inne traktaty: Pirotechnii, Architektury wojenney i domowey Uczniom swym przeloży: Pokróćce zebrany Traktat Mechaniki w pięciu podziałach cały zamknie; z tych trzy pierwsze Statyki, dwa poślednie Mechaniki właściwie rzeczoney, prawdy osobno zawierac będą. A tak cokolwiek o Machinach prostych i składowanych znayduje się, cokolwiek o wszelkim rodzaju ruchu, o centrze ciężkości, o równowadze, o odporze powietrza, i t. d. w początkowych Księgach Mechaniki przekłada się: wszystko to ściśle, lecz dostatecznie rozbierze: krótko, lecz dokładnie dowiedzie; do używania i prakty-

A

sed

sed rigorosè demonstrabit; usui *ki zastosuje, dogadzając pojęciu,*
& praxi accommodabit; eorum *wygodzie, i pożytkowi tych Ucz-*
auditorum, qui primùm *Mechaniów, którzy świeżo do Mechaniki*
Mechanicæ pedem admovent nec ad *przystępują, a do wyższych rzeczy*
sublimiora evolare aut audent, *albo sił, albo odwagi w sobie nie*
aut possunt, captui, commodo, *czują.*
& utilitati inserviens.

Tractatum Mechanicæ exci- *Po Mechanice nastąpi nauka*
piet Tractatus Pyrotechniæ, qui *Pirotechnii, która chociaż ledwie*
quamvis vix aliqua principia e *niektóre tylo prawdy ku pomo-*
scriniis Mathematicorum depro- *cy swej z Matematyki zasięga,*
mit, præmittendus tamen neces- *poprzedzać jednak koniecznie mu-*
sario est Architecturæ militari, *si Architekturę wojenną, będąc jej*
cujus velut basis est & funda- *gruntem i zasadą. Tu da się*
mentum. In eo tractabitur pri- *naprzód nauka o prochu strzel-*
mum de pulvere pyrio, ejus con- *niczym, o sztuce robienia onego,*
ficiendi artificio, miscibilium e *o mierze i proporcyi rzeczy z*
quibus componitur proportione, *których się składa, i o sposobie*
& methodo vires ejus exami- *którym się moc jego doświad-*
nandi. Tum de ignibus bel- *cza. Potym o ogniach wojen-*
licis & festiivis, de tormentis & *nych i uroczytych, o działach i*
mortariis, de cuniculis subter- *możdżerzach; o minach podzie-*
raneis, deque aliis bene multis *mnych, i o innych wielu rzeczach*
quæ huc spectant. *tu należących.*

Subsequetur deinde Tractatus *Póydzie potym Traktat Archi-*
Architecturæ militaris, in quo *tektury wojenney, w którym prze-*
primùm explicabuntur artis mu- *łożą się na początku prawidła*
niendis regulæ; tum diversæ re- *fortyfikacyi; toż różne regularne*
gulares formæmunitioni, juxta *kształty uzbrajania się, wedle u-*
methodos maximè receptas: Bel- *kładów naybardziej wziętych; ja-*
gicam Comitiss de Pagan, Blan- *kie są: Niderlandzki Hrabi de*
delii, & Celeberrimi hac in re *Pagan, Blandeliusza, i naystaw-*
Vauban. Munitiones irregula- *nieyszego w tey rzeczy Vaubana.*
res obtinebunt tertium in hoc *Fortyfikacye nie regularne trzecie*
Tractatu locum; Quartum verò *w tym Traktacie zabiorą miejsce;*
& ultimum; opera campestria tam *Czwarte zaś i ostatnie, Kunszta*
obfessorum, quam obsidentium. *polne obleżonych i oblegających.*

Finem cursui annuo imponet
Tractatus Architecturæ civilis, quem duabus sectionibus distinctum, undecim Capita integrum complectuntur; harum sectionum prima, regulas generales Architecturæ civilis continebit; Altera ad speciales & particulares extendetur; in prima agitur de fundamentis seu principiis Architecturæ civilis, de materia ex qua ædificia extruuntur, uti sunt: lignum lateres, lapides, arena, calx &c. quæ cui ædificio convenient, quomodo singula parentur, examinentur, & maximo cum commodo, firmitate, & decore adhibentur: cum ea, qua par est claritate, & qua fieri potest brevitate edocebitur; tum de variis fulcrorum generibus, & quinque Architectonicis ordinibus fusiùs & luculentius tractabitur.

Ad alteram sectionem pertinebunt ea, quæ de fundamentis ædificiorum, de muris eorumque tectorio, de januis atque fenestris, de conclavibus eorumque figura & situ, de pavimentis laquearibus, & fornicibus, de fornacibus, caminis & focus, de scalis & tectis passim apud celebriores Authores, leguntur.

Zakończy cały ciąg lekcji Równych nauka Architektury domowej, którą, na dwie części podzieloną, jednaście rozdziałów całą zaniknie; z tych część pierwsza ogólne prawidła sztuki Budowniczej zabierze; druga do szczególnych stosować się będzie; w pierwszey, grunt nauki i zasady początkowe, na których się opiera, na początku tłumaczyć się będą; potym nastąpi rzecz o materji używaney do Budowli, jaką są: Drzewo, cegły, ciosy, żwir, wapno, i inne; z tych co gdzie służy, jak się co przysposabia, z pomiędzy różnych gatunków wybiera, i z największą wygodą, mocą i ozdobą używa się; z tą, jaka jest przyzwoita jasnością, i z największą jaka bydź może krótkością, poda się nauka; nakoniec o rozmaitych rodzajach podpor, i pięciu Architektonicznych porządkach, obszerniej i dokładniej rzecz się wyłoży.

Do drugiey części należeć będzie to wszystko, co o fundamentach Budowli, o murach i tynkach, o drzwiach i oknach, o pokojach, ich kształcie i położeniu, o posadzkach, suffitach i sklepieniach, o piecach, dymnikach, i kominach, o wschodach i dachach pospolicie sławnieysi mają Autho-

Ichnographia, & Ortographia budowli, zamknie Traktat Archi-ædificiorum, Tractatum Archite-
cturæ civilis terminabit.

Tempus Lectionum erit, singulis diebus Martis, Jovis & Saturni, horis matutinis.

Czas Lekcyi będzie każdego Wtorku, Czwartku i Soboty z rana.

JOSEPHUS MICKIEWICZ AA.LL. & Philosophiæ Doctor, Physicæ Experimentalis publicus & ordinarius Professor: diebus Martis, Jovis & Saturni horis matutinis ulterius explanabit experimentisque demonstrabit proprietates ignis, dividendo hunc tractatum in quatuor sectiones; quarum Prima aget de natura & variis modis excitandi ignis; ubi etiam tractabitur de phosphoris, fermentationibus, inflammationibus spontaneis, lentibus ustoriis, speculis parabolicis &c. Secunda differet de propagatione ignis; ubi tractentur faciliores modi obviandi incendiis, & muniendi ædificia lignea contra ejusmodi pericula. Tertia discutiet varios effectus in corporibus dilatatis, liquefactis, ebullientibus, flammamque concipientibus; ubi de Pyrometro tam antiquo complicato, quàm moderno ad simpliciore formam redacto, tractabitur. Quarta ostendet modos intendendi & remittendi actionem ignis: ubi examinabuntur

JOZEF MICKIEWICZ Nauk wyzwolonych i Filozofii Doktor, Fizyki Experymentalney Professor, w każdy Wtorek, Czwartek i Sobotę z rana, dąley przekładać będzie i experimentami dowodzić własności ognia, dzieląc ten traktat na cztery rozdziały: W pierwszym z nich rzecz będzie o naturze i o różnych sposobach wskrzeszenia ognia; gdzie także o fosforach, fermentacyach, o zaymowaniu się ognia przez się, o szklach zapalnych i zwierciadłach parabolicznych nauka będzie. W drugim: o szerzeniu się ognia: gdzie też łączniejsze sposoby zabiegania pożarom, i ubezpieczenia budowli drewnianych przeciw takowym niebezpieczeństwom, podane będą. W trzecim o różnych skutkach ognia widzieć się dających w ciałach rozpostrzenionych, ztopionych, wrzących i zapalnych: jakoteż o Piometrów konstrukcyi dawniejszey niewygodney, i terazniejszey znacznie ulacnionej, traktowano będzie. W czwartym naostatek, o sposobach natężania, lub zmniejszania mocy cam-

cam-

camini, culinae, fornaces tam calefactoriae, quam etiam aliae variis artibus inservientes; & quid in iis corrigi possit, ut minor quantitas combustibilium majorem effectum producat, indicabitur.

Sequentur tandem proprietates lucis & colorum experimentis demonstrandae, ubi explanabuntur natura, constructio & usus variorum instrumentorum, quae in Optica, Catoptrica & Dioptrica adhiberi solent.

Demonstrabuntur deinde proprietates magnetis: ubi tradetur methodus communicandae & intendendae vis magneticae, itemque usus acus magneticae.

Postremo tractabitur de generalibus corporum proprietatibus; videlicet de extensione, cohaesione, divisibilitate, figura, soliditate, porositate, compressibilitate, duritie, mollitie, flexibilitate, elasticitate & motu; ita, ut proscriptis omnibus hypothesebus, id solum tradatur quod per accuratas phaenomenorum observationes & experimenta de industria, destinatosque in fines accepta, certum indubitatumque

ognia nauka się poda; gdzie examinowane będą kominki, kuchnie, piece do ogrzewania izb i do różnych rzemioł służące: a coby w nich poprawić należało, izby z mnieyszym kosztem skutek większy sprawować mogły, to z doświadczenia i teoryi będzie pokazano.

Nastąpi potym traktat o własnościach światła i kolorow Experimentami dowodzić się mających; gdzie przekładane będą, układ, własności i używanie różnych instrumentow i machin do Optyki, Katoptryki i Dioptryki należących.

Własności magnesa doświadczeniami utwierdzone, osobny złożą traktat, w którym podane będą sposoby udzielania i powiększania siły magnesowej, oraz przestrogi w używaniu igieł magnetycznych potrzebne.

Naostatek rzecz będzie o poszczególnych własnościach ciał wszystkich; to jest o rozłożystości, związku, podzielności, kształcie, miąższości, dziurkowatości, uciskaniu się; twardości, miękkości, gibkości, sprężystości i ruchu; w których przekładaniu, niewchodząc w roztrząsania żadnych domysłów i pozornych systematow, same tylko istotne prawdy, zasady i nomenow obserwowaniu, oraz na

habetur, atque ad novas eorum-
dem corporum proprietates de-
tegendas & artefacta perficienda
inservire potest. Opificibus ve-
rò diebus Dominicis & Festis
ex elementis Aritmeticæ, Geo-
metriæ & Mechanicæ explana-
bit ea, quæ & usui eorum quo-
tidiano, & captui maximè ac-
commodata iudicabit.

doświadczeniach umyślnie czynio-
nych, przywodzone i objaśnione
będą, iżby one w taki sposob i za-
miar, od uczniow zrozumiane i
pojęte, tak do odkrycia innych
jeszcze niewiadomych, jakoteż do
ulepszenia rzemioł, rękodziel &c.
przydać się mogły. Rzemieślni-
kom zaś we dni Święte i Niedziel-
ne, początki Arytmetyki, Geome-
tryi i Mechaniki dawać będzie sto-
sując się do ich kunsztu, ochoty,
i potrzeby.

FRANCISCUS NARWOYSZ Sacræ
Theologiæ Doctor, Mathematicus
Regius, Præpositus Sokol-
denfis, Publicus Sublimioris Ma-
thesèos Proffessor: Ex proposi-
ta sibi tractatum ferie, tradet
hoc anno :

FRANCISZEK NARWOYSZ Świę-
tey Teologii Doktor, Matematyk
g. K. Mci, Pleban Sokoldzki, pu-
bliczny wyższy Matematyki Pro-
fessor: będzie tego roku dawał:

1°. De regulis inveniendi nu-
merum impossibilium radicum
in æquatione cujuscunque gra-
dus, propositis à Newtono: adje-
ctis ubique demonstrationibus ab
Ipso prætermisissis, ac de generali
demonstratione Regulæ Newtoni-
anæ pro inveniendis Summis qua-
rumvis potentiarum radicum
æquationis cujusvis.

1° O prawidłach wynalezienia
liczby ścian Imaginarynych w
porównaniach któregokolwiek sto-
pnia podanych przez Newtona,
dokładając wszędy Demonstracye
przez niegoż opuszczone, i o ge-
neralney Demonstracyi prawidła
Newtonowego względem Summ
jakichkolwiek potencyi pierwiaś-
ków stopnia jakiegożkolwiek.

2° De curvis transcendentibus,
quas inter, cum Logistica
fit aptissima, aperiendæ intimæ
naturæ Logarithmorum, qui aut
nimis tenuiter, Tyronum, aut
nimis subtiliter, Magistrorum

2°, O liniach krzywych prze-
stępnych, między któremi ponie-
waż Logistyka jest naydatniey-
szą, do objaśnienia istoty Loga-
rytmow, które abo krótko dla
początkowych uczniow, abo zbyt

gra-

gratiâ, passim ab auctoribus tra-
stantur, cumque Summæ & ne-
cessitatis & utilitatis in calcu-
lo per universam mathesim sint,
proin hęc loci.

3°. De Logarithmis; iis faci-
li negotiõ, si necessitas urgeat,
condendis; atque omni calcu-
lo ad calculum Logarithmorum
dextrè revocando, magno tem-
poris laborisque compendiõ.

4° De applicatione Algebræ
ad Geometriam & vicissim: &
quidem considerando relationem
æquationum duas quantitates
variabiles involventium & cur-
varum Geometricarum recipro-
cam, doctrinam locorum: deni-
que constructionem æquationum
linearem, eodem Duce Newtono,
perfectore monumenti Cartesia-
ni.

5° Hisce feliciter, Deo, opi-
tulante, exactis, docebit Newto-
ni introductionem ad *Quadratu-
ram curvarum* & libri ipsius de
quadraturis initium, ad absolu-
tam usque secundi Problematis
enodationem.

6° Analysim per æquationes
numerõ terminorum infinitas,
collatis Geometriæ analyticæ
locis cognatis, ad que discen-

wysoko, dla nauczycielow samych,
pospolicie w autorach bywaja tra-
ktowane; poniewaz takze Loga-
rytmy w kalkulacyi wszelkiey sa
i naypotrzebnieysze, i naypozyte-
cznieysze, zatym

3° O Logarytmach, i onych ta-
twym sposobem, w potrzebie, ulo-
zeniu i o podciagnieniu wszelkiey
kalkulacyi pod Logarytmicznã z
uymã pracy często niezmierney, i
oszczędzeniem czasu drogiego.

4° O przystosowaniu Algebry
do Geometrii i na wzajem; a zwła-
szcza uważając ekwacye, dwie
wielkości zmienne w sobie zawie-
rające i linii krzywych Geometry-
cznych względ do siebie wzajem-
ny; naukę mieysc Geometrycz-
nych; nakoniec, konstrukcyã wszel-
kiey ekwacyi w liniach, za prze-
wodnictwem Newtona, który wy-
nalazki w tey mierze Kartezyu-
sza wysoko podniosł.

5° To szczęśliwie, za pomocą
Bożã wykonawszy, będzie wykla-
dał: Newtona wstęp do kwadra-
tury linii krzywych i sameyże
księgi o kwadrowaniu początek,
aż do zakończenia drugiego Pro-
blema.

6° Rozwiązania przez porõ-
wnania w liczbie terminow nie-
skończone, porozumiewając się z
Geometrii analityczney mieysca-

tes ablegabit, aut pro re nata, eadem suppeditabit.

7° Infinitorum Logisticam.

8° Excerpta ex epistolis Newtoni ad series infinitas, fluxionesque pertinentia.

9° Newtoni Geometriam analyticam, ab initio doctrinae fluxionalis ad absolutum usque novum Problema.

10° Librum de quadratura curvarum superius dictum ad finem usque continuabit, conferendo Geometriæ analyticæ loca cognata.

11° Methodum differentialem seu interpolandi enodabit.

12° Denique linearum Geometricarum proprietates generales ac Enumerationem linearum tertii ordinis, altiorumque, si otium fuerit, prosequetur.

GEORGIUS FORSTER, Philosophiæ & Medicinæ Doctor, Academiæ Cæsareæ Naturæ Curiosorum, Societatum Regiarum Scientiarum, Londinensis & Hafniensis, Academiæ Regiæ Madritensis, Societatis Rei Agrariæ Cellensis, Societatum Antiquariorum & Rei agrariæ quæ Cas-

mi niektórymi, do których uczących się odeśle, lub wedle potrzeby, przystosuje.

7° Logistykę szeregów nieskończonych.

8° Wybor z Listów Newtonowych do szeregów nieskończonych i wielkości wzrastających lub niksających, ściągający się.

9° Newtona Geometrię analyticzną od początku nauki o wielkościach rozrastających lub niksających, aż do zakończenia dziewiątego Problema.

10° Księgę o kwadrowaniu linii krzywych, począwszy na nowo aż do końca, porozumiewając się z Geometrią analyticzną.

11° Sposob differencyalny, lub interpolacyi.

12° Własności powszechne linii Geometrycznych i wyrachowania linii trzeciego porządku lub też wyższego, jeżeli czas wystarczy, tłumaczyć przedsięweźmie.

JERZY FORSTER NN. WW. i Medycyny Doktor, wielu Akademij i Towarzystw Uczonych członek. Historji Naturalney i Botaniki Professor, pocznie tego-roczone lekcyje od wykładu Historji naturalney zwierząt. Co poprzedzi wstęp do tej nauki, jako to: wiadomość o początku oney i
fellis

stellis sunt, Societatisque Naturæ Scrutatorum Berolinensis Societatis, Regiarum Societatum Scientiarum Gottingensi, & Oeconomicae Parisinae Litterarum commercio conjunctus, Historiæ Naturalis & Botanices publicus Professor, Regni animalis Historiam Naturalem enarrare incipiet, præmissis excursu super hujus scientiæ origine & progressu: quo simul mentionem iniiciet auctorum præstantissimorum, qui in hoc studium non solum incubuerunt, verum & idem systematica methodo donarunt. Cum autem id omnium scientiarum commune sit, quod ad exprimendas notiones rerum, propriis terminis utantur, terminorum autem in Historia Naturali, propter innumeram pæne rerum multitudinem & varietatem, præ cæteris ingens agmen memoriâ teneri debeat: hinc in ipso studii introitu terminologiæ zoologicæ tradendæ necessitas in aperto collocatur: utpote qua definitiones terminorum istorum, qui crebrius occurrunt atque notatu dignissimi habentur, juxta leges artis cum auditoribus communicandæ veniunt, ut distinctam cum vocabulis notionem hauriant, totamque studii zoologici rationem perspectam habeant.

wzroście, oraz o celniejszych Autorach, którzy albo się wiele pismami swemi do niej przyłożyli, albo którzy porządnym rozkładem one objaśnili. Gdy zaś każdej nauki to udziałem jest, że do wyrażenia swych obiektów, właściwych i szczególnych sobie używa słów i wyrazów, a tych niezliczona moc w Historji Naturalney, dla nie ograniczonej wielości i rozmaitości rzeczy, pamięcią obejmować się powinna: przeto w pierwszym do tej nauki kroku, nieodbycie potrzebne będzie podanie Słownika zoologicznego; już to aby odistoczenia wyrazów częściej używanych, a naybardziej potrzebnych wedle prawideł nauki, słuchaczom znajome były: już to aby jednolayne i jasne, wraz ze słowami, rzeczy obrazu mieli, oraz całej nauki o zwierzętach rozkład, sposób, i zamiar, dokładnie poznali.

His jam præmissis, brevem
systematis adumbrationem in
classes, ordines, genera & spe-
cies adoretur: ut illud, quod
ipsa natura nobis porrigit ari-
dnæum filum sequamur, in co-
ordinandis & segregandis ab in-
vicem *Mammalibus*, sive anima-
libus calido sanguine donatis,
viviparis, lacte partus enixos
nutrientibus; *Avibus* oviparis,
pennigeris, sed pariter calido
sanguine gaudentibus; *Amphi-
biis*, frigido sanguine præditis,
pulmone tamen instructis; *Pisci-
bus* frigidis, loco pulmonum
per branchia spirantibus: aqua-
ticis: *Insectis*, sanie alba frigida
donatis, antennas in capite ge-
rentibus, spiraculis lateralibus
aërem haurientibus; & denique
Vermibus, sive animalibus frigi-
dis, sanie itidem instructis &
tentaculis, loco artuum, prædi-
tis.

Hac distributione peracta; in
mammalium classe, quadrupe-
dum, ut vulgo dicuntur, & ce-
tærorum animalium cohortes
amplexâ, principe loco de homi-
ne differet. Ejus autem Histo-
ria naturalis duplex complecti-
tur argumentum, quorum prius
descriptionem corporis artu-

Po takim na wstępie przygoto-
waniu, przystąpi do rozkładu tey
nauki na wydziały, porządki,
rodzaje i gatunki, dla zachowa-
nia sameyże natury szyku, wedle
którego płody swe rozróżniać
nam zdaje się. Oddzielnie zatym
mowa będzie naprzód o zwierzę-
tach ssących, które krew ciepłą
mają, i płod żywo wydany mle-
kiem karmią. Potym o Ptakach
jajorodnych, skrzydlatych, także
krew ciepłą mających. O zie-
mowodnych Zwierzętach, daley
mających krew zimną i płuce
zwierzęce. O Rybach czyli Zwie-
rzętach wodnych krwi zimney,
oddychających gardziółkami
chrząstkowatemi, nie zaś płuca-
mi, O Owadach, w których ma-
teryja biała miasto krwi płynie, a
poboczne Kanaliki służą do od-
dychania. O Robakach nakoniec,
czyli Zwierzętach zimnych, także
materiją białą zamiast krwi ma-
jących, a same chrząstki miasto
członkow.

Taki rozkład uczyniwszy: w
wydziale ssących, zamykającym
czteronożne i sierściſte zwierzę-
ta, naprzód o Człowieku mówić
będzie, którego *Historja natu-
ralna* na dwoje się rozdziela;
Pierwsza część opisuje jego ciało
i członki; *Druga* naucza o jego
kształceniu się, pokarmie, wzro-
umque

umque sistit, alterum historiam *ście, czynach przyrodzonych, na-*
 formationis, nutritionis, incre- *koniec o jego zepsuciu się. W*
 menti, functionum vitalium & *pierwszey części osobliwsze w ro-*
 dissolutionis spectat. In prio- *dzie ludzkim odmiany z kształ-*
 re parte singulares generis hu- *tu, koloru, i odzienia wymieni.*
 mani varietates, colore, forma, *W pośledniey o płodzeniu się*
 habitu dissimiles recensabit; po- *człowieka, instynkcie, rodzaju po-*
 stremâ vero, de generatione ho- *karmów, o mocy klima nad cia-*
 minis, de instinctu, de alimen- *łem, o rozdzieleniu się ludzi po*
 torum genere, de climatis in *okręgu ziemnym i onych liczbie,*
 corpus humanum potentia, de *o względzie stosunkowym człowie-*
 hominum per orbem distributi- *ka do innych Zwierząt, naosta-*
 one & numero, de eorum ad *tek o dziwney między człowie-*
 reliquas animalium species pro- *kierm. a bestyą różnicy, to jest: o*
 portione, nec non denique de *darze mowy i mocy rozumowa-*
 mirabili, quæ homines inter & *nia, niektóre uwagi jasno i z po-*
 bestias intercedit differentia *żytkiem wyłożyć postanawia.*
 physica, nempe de loquelæ or- *Gdy zaś w wykładzie natury*
 gano, & cum eodem conjuncto *człowieka zadość uczyni sławne-*
 r-tiocinio, nonnulla pertracta- *mu starożytności wyrokowi Znay*
 bit. Postquam differendo de *siebie, przystąpi do wymienienia*
 hominis natura, celeberrimo *każdego Zwierzęcia do wydzia-*
 illi *γνῶσις τοῦ αὐτοῦ* (seu nosce te ip- *łu ścących należącego, a to w*
 sum!) vetustatis apollinari pla- *tym sposobie, że przy ukazaniu*
 cito fecerit satis, ad enumera- *obrazu każdej bestyi, nie tylko*
 tionem singulorum animalium *istotne jey cechy opisze, ale też i*
 quæ classem mammalium consti- *przymioty naturalne, sposob okry-*
 tuunt, transibit: ea quidem le- *cia się i pożywienia, miejsce ro-*
 ge, ut exhibita cujuscunque a- *dzime i gatunek mieszkania, o-*
 nimalis icone, non solum ejus *raz pożytek ekonomiczny lub le-*
 notas characteristicas describat, *karSKI da poznać. Podobnym*
 verum etiam indolem naturalem, *sposobem wydział Ptaków prze-*
 victus morumque rationem, re- *chodzić będzie. Opisawszy do-*
 gionem natalem, & latibulo- *kładnie naturę lotu i nie które*
 rum genus, simul ac usum oeco- *ptaszat członki do tego jedynie*
 nomicum, technicum, medicum *śluzące, mówić będzie w szczegul-*

ve ostendat. Pari deinde methodo avium classem pertractabit, præmissa descriptione apparatus pneumatici & reliquarum partium volatui inservientium, adjectaque singulis speciebus nuptiarum, nidificationis, incubationis, cantilenæ & migrationis historia.

Animum porro auditorum à superioribus classibus ad amphibiorum, piscium, insectorum, vermiumque contemplationem expergefaiet; sed cum horum animantium numerus vix non infinitus sit, ad indigenas species inprimis designandas omnem collocabit operam.

Tandem, coronidis loco, de theoria generationis corporum organicorum, de regni animalis cum plantis & fossilibus nexu & continuitate, atque de specierum jam deperditarum, olim verè existentium vestigiis effosfis aget. Læctionum Botanicarum & Mineralogicarum eadem, quæ præteriti anni, ratio ineunda est.

JOSEPHUS SARTORIS Philosophiæ & Medicinæ Doctor, Regiæ Scientiarum Academiæ Taurinensis Socius, Publicus & ordinarius Chemiæ & Pharmaciæ Professor diebus Lunæ Mercurii

ności o każdym gatunku, to jest: o płodności, gnieźdzeniu się, wyśadywaniu piskląt, o głosie i przelatywaniu z miejsca.

Potym umysł słuchaczów od wyższych wydziałów, obróci do uważania niższych, jako to: Ziemiowodnych, Wodnych, Owadów, i Robaków. Lecz że tych niezliczona prawie jest liczba, przeto całą usilność tożyć będzie na poznawanie tych, które pod tymże z nami żyją niebem.

Wieniec całoroczney nauki będzie teoria generacyi ciał organicznych, oraz związku i połączenia się ciągłego, Zwierząt szeregu z roślinnym szeregiem i kopalnym: do czego przyda się jeszcze wiadomość, o śladach wykopanych i do nas doszłych, gatunków już zaginionych. W lekcjach Botaniki i Mineralogii, tegoż, jak w przeszłym roku, sposobu trzymać się będzie.

JOZEF SARTORIS Filozofii i Medycyny Doktor, Królewskiej w Turynie Akademii Towarzysz, Publiczny Chemii i Farmacyi Professor: w każdy Poniedziałek, Szrodę, Piątek i Sobotę, lekcye

Ve-

Veneris & Saturni lectiones *juoye w Laboratorium Chemicz-
Chemix & Pharmaciae tradet nym dawac będzie.*
in Publico laboratorio.

Examinatis anno elapso cor-
poribus mineralibus, hoc anno
organicorum examen instituet:
ac incipiet quidem à vegetanti-
bus, quorum fabrica simplicior
est illà animalium; initium su-
met ab examine succorum aquo-
forum, qui communes sunt o-
mnibus vegetantibus; ager dein
de extractivis vegetantium par-
tibus, dequè extracto-resinosis;
differet postea de salibus essen-
tialibus, deinde de succis illis
propriis, qui saccharati vocan-
tur. Gummi postea ac mucil-
lagines examinabit, ac partem
vegeto-animalium triticeorum
feminum; de oleis sermonem
habebit unguinosos, concretis,
essentialibus: postea de spiritu
rectore, dequè resinis multipli-
cibus, atque gummi-resinosis
substantiis; de terreis primò, ac
deinde de coloratis plantarum
fæculis ager; quo in loco, de il-
lis inter has postremas, quæ tin-
ctoriæ arti inserviunt, earum-
que parandi ratione. Analyti-
instituta vegetantium, ope men-
struorum solventium, ad illam
progredietur, quæ ope ignis
immediatè illis appliciti fit,
exempla in medium adferens è

*Po roztrząsnieniu natury ciał
kopalnych, które były materją
lekcyi w roku przeszłym: ciała
organiczne w tym roku przed-
siębierze, mianowicie zaś z ro-
dzaju roślin; Uwagi pierwsze
będą nad sokami wodnistymi ro-
ślin pospolitych; poślednieysze a
częściach przez ekstrakt dobywać
się mogących; dalsze o ekstrakto-
żywiczych, o solach istotnych, i
sokach im właściwych, które cu-
krowemi zowią. Gummy i słu-
zy potym, oraz z innemi żywio-
to-zwierzęcemi częściami, mate-
ryją lekcyi będą: oleje także roz-
licznego gatunku i denomina-
cyi, z dodatkiem obszernym o Kam-
forze, o spiritusie, o żywicach
wielorakich, i gummo-żywiczych
substancyach, ziemnych, pośled-
niey o kolorowych roślin sokach:
szczegulniey zastanowi się nad
temi, które farbierskiey sztuce
służą, gdzie poda rozmaite in-
strukcyę Chemicznego z niemi or-
beyscia się i preparacyi, które już
to przez menstrua, już to przez
ogien dzieją się, czyniąc doświad-
czenia na ziołach i roślinach,
zgoła między sobą różniących się
co do charakterow Chemicznych.*

diversis vegetantibus sumpta, quorum characteres Chemicis diversi inter se sunt.

Postquam examinaverit vegetantia, quemadmodum a natura nobis sponte exhibentur: mutationes illas considerabit, quas in diversis circumstantiis subeunt, quæque ab ipsorum natura omnino dependent, fermentationem nimirum, magnum illud naturæ instrumentum, cujus ope destruntur organica corpora, aliaque vitam obtinent: tres diversas fermentationis species, vel si mavis, gradus, seorsim examinabit, atque unius cujusque producta. Sic incipiet a spirituosâ, regulas tradens, quibus ipsa regi debet, in præparatione diversorum liquorum spirituosorum, ceu vini, cerevisiæ &c. Spiritum ardentem ex ipsis eliciet, ejusque modum se habendi cum omnibus mineralis atque vegetabilis regni corporibus expendet: ubi de aquis distillatis, spirituosis, deque tincturis, quæ in officinis Pharmaceuticis parari solent ad medicos usus, differet: nec silentio præteribit, vernices scitivos, uti vocant, qui vini spiritu, & resinis quibusdam præparantur, ad usus æconomicos: aliud dein fermentationis spirituosæ productum, tartarum

Uważwszy pilnie żywioły w takim stanie, w jakim je sama natura wydała, zastanawiając się nad odmianami temi, które w różnych wydarzają się okolicznościach, i które od samej onychże natury zawisły, jako to: fermentacya, owo dzielne natury narzędzie, za którego pomocą niszczą się organizowane ciała jeźne, a drugie życie biorą. W tym miejscu wykladać będzie trzy różne fermentacyi gatunki, czyli stopnie, i każdej z osobna skutki. Pocznie najprzód od spiritusowej, podając reguły jak się z nią obchodzić w robieniu różnych likworów spiritusowych, jako to: wina, piwa, &c. spiritus zapalny z nich wyprowadzi, i o zgażaniu się jego rozmaitym ze wszystkimi ciałami Królestwa mineralnego i żywiołowego nauczy; mówiąc o wodach dystylowanych, spiritusowych, o tynkturach, jakie w Aptekach robić się zwykły do potrzeb medycznych: nieopuszczy namienić nieco o lakierach, suszających, do których spiritus winny, i niektóre żywice wchodzi; po czym zastanowi się nad innym fermentacyi spiritusowej produktem; to jest: Tartarum, i

nem-

nempe, ad examen revocabit, ejusque multiplices præparationes in usus medicos. Fermentationem acidam postea examinabit: modum, quo acetum se se gerit cum corporibus regni mineralis, ac vegetabilis, ac varias Pharmaceuticas compositiones, quæ ope aceti fiunt, earumque in medica praxi usum edocebit: brevis tandem de putrida fermentatione sermo, vegetabilium substantiarum examini finem imponet: at calcem verò hujus tractatus, edocebit modum conficiendi saponem, qui apud artifices in usu est: dein parabit saponem acidum atque Starkejanum, qui à medicis adhibentur, eorumque usus in morbis ostendet.

Tandem ad compositionis fabricæ in rerum natura corpora, nimirum ad animalia examinanda proficiscetur: sanguinem primò loco Chemicæ analysi subjiciet, ejusque diversas componentes partes, ceu lympham ac partem fibrosam: lactis postea examen instituet, acidum ex illo educendo, à Scheele mox inventum; dein adipem examinabit, acidum quoque ex illo eliciens, à Crell postremis huius temporibus, repertum: ac postea bilem & calculos biliares; in-

nað rozmaitemi jego preparacyami w medycynie; poólednie mówiç będzie o fermentacyi kwasney, ucząc: jak się zgadza oacet z ciałami Królestwa minerów i żywiólów: jak rozmaite Aptemieszaniny za pomocą octu robią się i jaki jest onych w medycynie użytek; zakończy ten traktat nauką o fermentacyi zgniłej, i podaniem różnych sposobów robienia rozmaitych gatunków mydła, już to w ekonomice, już to w medycynie potrzebnych.

Nakoniec przystąpi do roztrząsania ciał zwierzęcych, w składzie swoim zawilszych; Chymicznym sposobem najprzód krew uważy, i jey wielorakie składające części, także limfę, i części fibrowe: daley zastanowi się nad mlekiem, i kwas z niego wyprowadzi od Scheela wynaleziony; a traktując o tłustości, podobnie kwas z niey odłączy, przez Krela w ostatnich tych czasach odkryty, z dodaniem potrzebnych wiadomości, o żółci i jey kamieniu; traktat o częściach płynnych

ter liquores animales, urinæ e-
xamen, ultimum locum tenebit:
ubi de sale microcosmico à Mar-
graf invento ager: phosphori
Kunkeliani processum exhibe-
bit, qui ex urina extrahitur,
atque acidi phosphorici pro-
prietates examinabit. Sterco-
ris humani examen instituet,
ubi de phosphoro Hombergii
verba faciet. Partes molles
animalium, ubi ligamenta, ten-
dines, membranas, musculos,
cartilagines, examini chemico
subjiciet, ut principia nudet,
quibus ipsa constant: ac finem
regno animali imponet, solida-
rum partium, id est, ossium
examen: è quibus phosphorum
educet, methodum à Scheele
paucis abhinc annis inventam
sequens; omnium autem anima-
lium partium usus æconomicos,
ac quæ medicis usibus destinan-
tur, præparationes, suo loco
exponet: experimentis tanquam
necessario fulcro, quo subducto
scientia tota manca & clauda
evadit, prælectiones hucusque
memoratae innitentur.

ANDREAS STRZECKI S. Theolo-
giæ Doctor, Collegii Physici
Præses, Canonicus Livoniensis,
Regius Astronomus, & Astro-
nomiæ Publicus Professor: lecti-
ones suas instituet quovis die

zwierzęcych, zamknie wiadomo-
ścią o urynie, dając tam naukę
o soli mikrokozmiczney, przez
Margrafa odkrytey: tudzież o
fosforze Kunkeliana, który się z
uryny robi, i o własnościach kwa-
su fosforycznego: a gdy o ludz-
kim odmiocie mówić będzie, wraz
o fosforze Homberga namienić
nieopuści. Następnie części mięk-
kie zwierzęce, jako to: wiązy,
ściągacze, plewki, muszkuły,
chrząstki pod examen Chymiczny
weźmie, dla odkrycia pierwiast-
kowych pryncypiów z których się
one rodzą: i cały ten traktat
królestwa zwierzęcego, zamknie
roztrząśnieniem mięźszych czę-
ści, to jest: kości, wyprowadzając
z nich fosfor wedle sposobu nieda-
wno od Scheela wynalezionego,
oraz wszystkich zwierzęcych czę-
ści preparacye, ekonomicznym lub
medycznym potrzebom służące, na
swoim mieyscu wyłoży: wszystkie
wzmienione traktaty, i całą naukę
swoję, jako na gruncie jakim, na
doświadczeniach zasadzając, bez
których słabą i niedostateczną
całe byłaby.

ANDRZEY STRZECKI S. Theolo-
gii Doktor, Collegii Physici Pre-
zydent, Kanonik Inflantki, Astro-
nom J. K. Mci, i Astronomij Pu-
blicznej Professor: Lekcye swoje
dawać będzie w każdy Poniedział-

Lunæ, Mercuri & Veneris: in quibus eadem methodo, quam anno proxime elapso sibi præscripserat, continuabit assumpta ad explanandum capita: prius tamen more sibi recepto, succinctum præmittet tractatum Trigonometriæ atque Astronomiæ sphericæ, quem mox sequetur doctrina systematis Solaris motuumque Telluris fusæ anno elapso tractata, nunc succinctè repetenda: cui, tanquam basi, superstruetur theoria Lunæ Planetarumque primariorum, quam hoc anno explanandam suscepit: cursum lectionum suarum terminaturus tractatu Chronologico.

tek, Szrodę i Piątek, na których trzymając się tegoż samego układu, który w Roku przeszłym sobie przepisał; kontynuować będzie rozpoczęte materye; wprzód jednak nim do nich przystąpi, da naukę o Trygonometrii i Astronomii Sferycznej w krótki traktat ułożoną, po której wraz nastąpi systema Słoneczne z nauką o wielorakich ziemi obrótach, jedynie dla przypomnienia uczniom tego, co się w roku przeszłym obszernie traktowało: ułatwiając pojęcie rzeczy następujących, jakimi są: teorya Xiężycy, i obrótu peryodycznego Planet, które wykladać w tym roku przedsięwziął: obiecując (jeśli czas wystarczy) roczny kurs lekcyi zakończyć na traktacie Chronologicznym.

STEPHANUS BISIO, Philosophiæ & Medicinæ Doctor, Regis Poloniarum Medicus & Confiliarius, Physiologiæ & Anatomii Publicus Professor, diebus Lunæ, Mercurii, Veneris & Saturni horis matutinis, lectiones suas in Theatro Anatomico Vilnensi, Anatomicas & Physiologicas publicè instituet.

STEFAN BISIO, Filozofii i Medycyny Doktor, Medyk i Konsyliarz J. K. Mci, Fیزیologii i Anatomii Publiczny Professor, w Sali Anatomiczney Wileńskiej, lekcyje Anatomii i Fیزیologii publicznie dawać będzie, w Poniedziałek, Szrodę, Piątek i Sobotę zrana.

Laurentii Heystera Anatomicum compendium, ad Anatomiam tradendam: & Primas lineas Physiologicas Alberti V. Hallerii

Dziela Wawrzyńca Heystera, pod tytułem Compendium Anatomicum, w Wykladzie Anatomii; a dziela Hallera, Primæ lineæ & Wris-

d. Wrisberg. Pluribus animad-
versionibus illustrata, ad Physi-
ologiam explanandam, in suis
prælectionibus sequi & imitari,
prout annis elapsis fecerat, cona-
bitur.

Idem Prælectionum ordo, ea-
demque erit methodus docendi,
ac in prospectu duobus abhinc
annis fuerat indicatum.

Nec miretur quispiam prospe-
ctus præsentis congruentiam
cum præcedentibus, quando ip-
sum corpus humanum, cujus or-
gana ipsorumque officia lectio-
num nostrarum objectum sunt,
non mutetur, sed idem semper
persistat.

Libenti & patienti animo di-
scipulorum quæsitæ, uti hæc-
tenus, sic in posterum audire,
eorumque dubia (quo ad rei dif-
ficultas patietur) solvere, quid-
ve ipse sentiat, de obscuris, in-
volutis est arduis in Medicina
quæstionibus: utrum eæ inter
nota, aut ignota recensendæ
sint, sulcitantibus candidè re-
spondere, suumque sensum
communicare non gravabitur.

JOSEPHUS LANGMAJER, Philoso-
phiæ ac Medicinæ Doctor, Pa-
thologiæ, Materiæ Medicæ &
Praxeos Professor Publicus, die-
bus Lunæ, Mercurii, Veneris &
Saturni, horis matutinis, lecti-

neæ Physiologiæ *przez Pana*
Wrisberg pomnożonego, w Prze-
kładaniu Fizyologii na lekcyach
swoich, równie jako i lat prze-
szłych, trzymać się będzie.

Lekcyi porządek tenże sam, i
dawania onych sposob nieodmien-
ny będzie, jako obszernie w Ukła-
dzie od lat dwóch opisało się.

Podobieństwo układu terażniey-
szego z przeszłemi, dziwić nikogo
niewinno, kiedy samo ciało ludz-
kie, którego organa i ich czynno-
ści lekcyom naszym za materya
szą: żadney odmianie nie pod-
padają.

Chętnie i cierpliwie uczniów
wątpliwości, jako do tych czas,
tak i na potym słuchać, i one (ile
trudność rzeczy dopuści) obja-
śniać będzie; a co o ciemnych,
trudnych, i zawiłych w Medycynie
kwestyach trzyma i rozumie, nay-
otwarciey pytającym się zeznać
i nayrzetelniey komunikować
przyrzeka.

JOZEF LANGMAJER, *Filozofii i*
Medycyny Doktor, Patologii, Ma-
teryi Medyczney i Praktyki Pu-
bliczny Professor, w lekcyach
swoich które w każdy Poniedzia-
tek, Srzodę, Piątek, i Sobotę z
onum

onum ordinem, quem ipsemet rana dawać będzie, zachowa sibi præscripserat, in *Boerhavia-næ* Pathologiæ institutionibus interpretandis, servabit; auditoridus autem Physiologiæ doctrina imbutis, cum jam corporis humani fabricam & indolem, nec non functionum & sensuum tam externorum, quam internorum naturalem statum, unde perfecta & omnibus numeris absoluta sanitas proficiscitur, animo probe teneant: Semejotices Physiologiæ canones primis labris degustandos porriget, & a signis corporis sani, tanquam carceribus, ad sanitatis tuendæ, vitæque in ultimum terminum protrahendæ rationem, totius studii Medici cursum instituet. Verùm licet hoc quidem generosi Medici atque arte hypocratica digni sit officium, sanorum salutis prospicere: præstantissima tamen laudis materia in morborum cognitione & curatione posita est. Quare, absolutis, quæcunque ad Hygieniam pertinent, ingens morborum agmen, ordine quodam velut in castro-rum acies distributum, lustrabit, singulorum fontem ac originem, ex observatis summorum Medicorum diligentia signis Pathologicis: percontabitur, totius denique Symptomatologiæ uber-

przepisany sobie porządek, wykładając Patologią Boerhawego: & stosując się do uczniów już w Fizyologii przetartych, jako znającym dobrze skład ciała ludzkiego, także naturalny stan wszystkich jego funkcji i zwyżów tak wewnętrznych, jako też zewnętrznych, od czego doskonałe zawisło zdrowie: Semejotyki Fizyologiczney fundamentalne przepisy wytuszczać będzie, i do tego onych uprawować, jak od znaków zdrowego ciała przyiść można do znajomości sposobów utrzymania zdrowia, i przedłużenia życia w długie czasy; co lubo pierwszym i nayistotniejszym jest Medyka objektem: że jednak równą, albo też większą zyskuje sobie chwałę przez doskonałe chorob poznanie i onych leczenie: zatym odbywszy to wszystko co do Hygienii należy, niezliczoną chorob zgraję na rozmaite klasy, niby szyki podzieloną lustrować będzie, każdey z osobna przyczyn i początku dociekać, i całą jak jest rozległa przebywać Symptomatologią; od którey zwracając się do praktyczney części nauki Medyciny: leczenia sposobów, to jest: Terapeutyki, tak nauczać będzie, iżby razem ukazał cały kształt,

rimam materiam tractabit. In- rozkład, dzielność i użycie roz-
de in practicam studii Medici liczynych medykamentow: których
partem conversus, medendi me- niby o ręża na zwojowanie cho-
thodum sive Therapeuticen ea rob używa Medycyna.
lege proponet, ut apparatus
medicamentorum, & quidquid
iis ad debellandos & profligan-
dos morbos inest virium, con-
junctim recenseat.

NICOLAUS REGNIER S. R. Ma- MIKOŁAJ REGNIER *Konfylarz*
jestatis Confiliarius, Academiae *J. K. Mci, Akademii Królewskiej*
Chirurg: Reg: Paris: Correspond: *Chirurgicznej w Paryżu Korre-*
Chirurgiae Theoreticae & artis *spondent, Teoryczney Chirurgii*
obstetriciae Publicus Professor: *i sztuki położniczey publiczny*
data descriptione & Historia *Nauczyciel: pocznie od opisania*
morborum, qui objectum Chirur- *i Historji dokładney chorob*
giae constituunt: tractabit primò *Chirurgicznych; po czym, o ra-*
de vulneribus in genere, & in *nach w powszechności mówić bę-*
specie; de hemorrhagia tandem; *dzie, i o każdym gatunku szcze-*
de dolore & tensione nervorum; *gulnie, z dodatkiem o Hemorrhagii,*
de contusionibus, fracturis &c. *bolu, i nateżeniu nerwow; o stlu-*
Tractatû de vulneribus absolu- *czeniuach, siniznach, złamaniach,*
to, transibit ad tractatum de *i t. d. Pośledniey traktować bę-*
ulceribus, daturus accuratam *dzie o wrzodach, dając dostate-*
descriptionem, unâ cum metho- *czną onych znajomość, i sposob*
do maxime usitata, illa tractan- *nay używańszy leczenia: przyłą-*
di: interserendo: observationes *czy ściągające się do tego wszy-*
& animadversiones da diversa ca- *stkie uwagi i obserwacye, wybra-*
pita relatas, ex scriptis celeberr- *ne z pism naystawniejszych Au-*
rimorum authorum excerptas, *torów, i do pojęcia uczniów sto-*
atque captui auditorum acco- *rownie wytłumaczyć one, starać*
modatas. *się będzie.*

Lectiones suas de morbis Chi- Lekcyę o chorobach Chirurgi-
rurgicis instituet, diebus Lunae *cznych, dawać będzie w Ponie-*
Martis & Jovis, ab instauratione *działek, Wtorek i Czwartek po*
studiorum Academicorum, ad us- *obiedzie, od otwarcia Akademii*

que

que mensis Aprilis initium; à quo tempore, ad ferias usque, artis obstetriciæ lectionibus vacabit, sequentem observando ordinem.

Generalibus principiis luculentissime expositis; ad mentem celeberrimorum hanc in re Authorum, docebit de vario situ & positionibus, in quibus infantes partus tempore comparere solent; tum de modo procedendi, de necessariis auxiliis, & præcautionibus ad arcenda pericula, vitamque parturientium & infantum conservandam; denique exactam dabit descriptionem eorum omnium, quæ mulieribus accidere possunt, antequam, & ipso partus tempore, cum remediis convenientibus juxta artis methodum, innixam principiis & observationibus Authorum in arte obstetricia versatissimorum; Hæc denique omnia majoris commodi & profectus discipulorum gratiâ, præ repetita confirmare studebit.

JACOBUS BRIOTET Chirurg: Emerit: in Academia Chirurg: Paris: Publicus Anatomie Demonstrator & ordinarius operatio-

poczawszy, aż do początku Kwietnia: ad Kwietnia zaś, aż do końca Lipca, sztuki położniczey nauczać będzie, następujący zachowując porządek.

Po wyłożeniu poprzedniczych wiadomości: jak naydokładniey, za przewodnictwem naylepszych w tey mierze Autorów, przystąpi do opisania różnych odmian i pozycji, w których niemowlęta w czasie porodzenia z wnętrzości matki wychodzą. Po tym nauczać będzie o sposobach postąpienia w tym razie, o potrzebney pomocy i ostrożnościach, dla uchylenia niebezpieczeństwa, i zachowania w życiu tak rodzących się dzieci jako też rodzące matki. Nakoniec doładnie da opisanie tych przypadków, jakie położnicom nadarzać się mogą, przed, w czasie, i po porodzeniu: przepisując wraz służące w tych okolicznościach lekarstwa, wedle reguł nauki, zaszadzające się na zdaniu i doświadczeniach Autorów, w sztuce położniczey naybiegleyszych. Y to wszystko naostatek, dla większego pożytku i łatwiejszego uczniów pojęcia, częstą praktyką potwierdzi i objaśni.

JAKUB BRIOTET Chirurg: wystużony, w Akademii Chirurg: Paryskiej, Demonstrator Anatomii i Profesor operacyi Chirurgicznurnum

num Chirurgicarum Professor, *nuch, zupełny kurs operacyi Chi-*
completum cursum operationum *rurgicznych przedsiębiorąc: lekcyę*
Chirurgicarum daturus: *lectio-* *swoje dawać będzie czasu zimy*
nes suas instituet hiemali tem- *we dni i godziny wyznaczone:*
pore, diebus & horis designatis: których układ, porządek materyi,
in quibus eum profus materia- *i operacyi Chirurgicznych, także*
rum & operationum sequetur *spůsob onych uczenia, ten sam*
ordinem, eamque tenebit docen- *zgoła będzie, jaki się w Prospekcie*
di methodum, quam in prospe- *roku przeszłego opisał.*
ctu anni elapsi sibi præscripse-
rat.

NICOLAUS TOMASZEWSKI AA. MIKOŁAJ TOMASZEWSKI *Nauk*
LL. & Philosophiæ Doctor, vice *wyzwolonych i Filozofii Doktor,*
Professor Mathes: & Secretarius *vice Profesora Matem: i Sekretarz*
Collegii Physici: *lectiones* *Coll: Fizycz: mający w tym roku*
elementaris Matheos diebus & *dawać lekcyę Matematyki Ele-*
horis designatis traditurus: eas *mentarney we dni i godziny wy-*
eo ordine disponet, ut ab ana- *znaczzone, taki zachowa porządek:*
lysi exposita, passum faciat ad *wyłożywszy, ile byż może pokrót-*
Geometriam, Solidometriam & *ce początki Algebry, tyle potym*
Trigonometriam; quibus expli- *łożyć będzie czasu na tłumaczeniu*
candis tantum temporis impen- *Geometrii, Solidometrii i Trygo-*
dere statuit, ut menses aliquot *nometrii: aby trzy przynajmniej*
sub finem anni, Sectionibus Co- *miesiące, pod koniec Szkolnego*
nicis demonstrandis consecrare *roku, mógł poświęcić lekcyom*
possit. *Sekcyi Konicznych.*

PROSPECTUS
LECTIONUM
IN COLLEGIO MORALI.

U K Ł A D
L E K C Y I
W KOLLEGIUM MORALNYM.

GVILLELMUS KALINSKI C. M. S. Theol: Doctor, Historiæ Ecclesiasticæ ac Theologiæ Moralis Publicus Professor, diebus Martis, Jovis & Saturni, gesta Ecclesiæ suis distincta seculis, quæ ejus originem, incrementa, leges, disciplinam & mores spectant, adhibita saniore crisi, exponet.

Idem Moralis Theologiæ prælectiones de Actibus humanis, de conscientiæ dictamine ac hominis Christiani Officiis tum iis, quæ omnes omnino Christianos respiciunt, tum iis, quæ ad aliquos tantum status pertinent, instituet.

THOMAS HUSSARZEWSKI C. M. S. Theol: Doctor, Regens Seminarii Diæcesani, Publicus Historiæ Universalis Professor: diebus Lunæ, Mercurij, & Veneris horis matutinis Historiæ Romanæ in certas periodos distinctæ lectiones instituet, adhibita ubique saniore crisi ad discernenda

GWILLELM KALINSKI K. M. S. Teol: Doktor, Historji Kościelney i Teologii Moralney Publiczny Professor, we Wtorek, Czwartek i w Sobotę z rana, dzieje Kościoła na wieki podzielone, ściągające się do jego początku, wzrostu, praw, karności i obyczajow, za przewoźnictwem rozsądney krytyki, przełoży.

Tenże lekcye Moralney Teologii o sprawach ludzkich, o sumieniu, tudzież o obowiązkach Chryścianina, już powszechnych, już do niektórych stanow ściągających się, dawać będzie.

Bibl. Jag

TOMASZ HUSSARZEWSKI C. M. S. Teol: Doktor Regens Semin: Diæcesalnego, Publiczny Historji Uniwersalney Professor, w Poniedziałek, Szrodę i Piątek z rana Historji Rzymskiej na pewne Epochy podzieloney lekcye dawać będzie, używając wszędzie zdrowey Krytyki do odłączenia prawdy od

F 2
verâ

vera à falsis. Ut autem, quod *falszu.* Zmierzając zaś zawsze
vel maximè intendit, per studi- *do tego, ażeby wiadomość Dzie-*
um Historiæ Auditorum mens *jow ludzkich służyła uczniom do*
certò instruat, ac affectiones *formowania umysłu i serca; czyn-*
animi rectè dirigantur; gesta Ro- *ności Rzymian tak powszechne*
manorum tam publica universæ *calego Narodu, jako i szczegulne*
gentis, quàm privata Civium *stawnych jego Mężów pilnie roz-*
ejusdem Illustriorum accuratè *trząsać, i jako one, podług pra-*
examinabit; quidque in illis com- *widel czystey i nieskazoney Moral-*
mendandum, quid detestandum, *ności, prawdziwey i niezwodliwey*
ex principiis sanæ & inconta- *Polityki, rozsądzać należy, w swo-*
minatæ Moralis doctrinæ, veræ *ich dysertacyach ukazować bę-*
& non fallacis Politicæ Artis, *dzie.*
differendo, indicabit.

HIERONYMUS STROYNOWSKI S. *HIERONYM STROYNOWSKI S. Te-*
Theol: ac Juris Utriusque Doctor, *ologii i Obojga Prawa Doctor,*
Publicus in Universitate Profes- *Publiczny w Szkole Główney Pro-*
sor Juris Naturæ ac Gentium: *fessor Prawa Natury i Narodow:*
lectiones suas instituet horis ma- *lekcyę swe dawać będzie rano w*
tutinis diebus Lunæ, Mercurii, *Poniedziałki, Szrody, i Piątki: a*
Veneris: cùmque, elapsò annò *ponieważ w przeszłym roku Szkol-*
Scholari, Jus Naturæ propriè *nym, Prawo Przyrodzone właści-*
dictum ac Jus Polyiticum expla- *wiey zwane, i Prawo Polityczne*
naverit, hoc ineunte annò, in- *wytłumaczył, w tym następującym*
terpretari perget Æconomiam *roku Ekonomikę Polityczną i*
Polyiticam ac Jus Gentium, eò *Prawa Narodow wykladać będzie*
materiarum ordine, quem videre *tym porządkiem, którym są uło-*
est in Opusculo, cui titulus *żone materye w Książce, pod ty-*
Scientia Juris &c. ab eodem *tulem Nauka Prawa &c. od tegoż*
Professore ad usum auditorum *Professora dla użytku słuchaczow*
ac discipulorum suorum edito; *i uczniow swoich wydanej, i kurs*
cursumque totius Scientiæ hoc *caley nauki w tymże roku za-*
eòdem annò absolvere conabitur. *kończy.*

DAVID PILCHOWSKI S. Theolo- *DAVID PILCHOWSKI Teologii i*
giæ & Canonum Doctor, Cano- *Praw Kościelnych Doktor, Kano-*
nicus Livoniensis, Præses Colle- *nik Instantski, Prezydent Collegii*

gii Moralis, Publicus Literatu- Moralis, *Literatury Publiczny*
ræ Professor, quovis die Lunæ, *Professor, w Poniedziałek, Srzodę,*
Mercurii & Veneris, manè præ- *i Piątek z rana lekcye dawać bę-*
lectiones instituet, in quibus se- *dzie, w których wybrane kraso-*
lecta artis oratoriæ præcepta tum *owskię nauki ustawy z Księg*
ex libris Ciceronis *de Oratore,* *Cicerona o Mówcy, i z przepi-*
tum ex institutionibus Quinti- *sów Kwintyliana, w podobneyże,*
liani, eadem ratione ac metho- *jako w przeszłym roku, osnowie*
do, quam anno superiore propo- *przełoży.*
fuerat, explanabit.

His adjiciet orationes Cicero- *Do nich przyda mowy Cicero-*
nis aliosque aureæ ætatis Lati- *na i innych złotego wieku Auto-*
nos authores tum Historicos, tum *row, już Historykow, już Poetow,*
Poetas, in quorum explanatione *w których tłumaczeniu starać się*
id enitetur, omnia ut dilucidè *będzie, aby każda rzecz jak nay-*
explicentur ac prope oculis sub- *jasniey była wyłożona i prawie*
ijciantur. Quare singula oratio- *przed oczy wystawiona. Dla*
nis membra dispiciet, in sententi- *czego każdą część mowy rozbie-*
as subtiliùs inquiret; quæ eorum *rze, myśli i zdania jak nayści-*
veritas, qui nexus, qui ordo, *sley roztrząśnie, i jaka w nich*
quæ consecutio, omni perspicui- *jest prawda, jaki związek, sзык,*
tate exponet. Nec verò verba *jakie zamknięcie, objaśni. Nad*
ipsa negliget; sed eorum vim, *samei nawet słow wyrazami za-*
elegantiam, leporem, delectum, *stanowi się, i jaka onych moe,*
comprehensionem persequetur; ut *kraja, wdzięk, wybor, zawarcie,*
qui sermone latino delectantur, *ukaze; aby ci, którzy w łacińskim*
latine loqui purè eleganterque *języku smak poczuli, po łacinie*
condiscant, atque sublimiori sty- *czysto i gładko mówić i pisać*
lo præludent.

Neque etiam rerum ipsarum, *Ani też samych rzeczy, które*
quæ interpretanti occurrent; na- *się w tłumaczeniu nawiną, po-*
turam præteribit, sed indolem *niecha; lecz w onych własność,*
inspiciet, vimque perpendet, *przyrodzenia weyrzy, moc i dziel-*
eaque omnia eruditis commen- *ność zważy, oraz to wszystko*
tationibus illustrabit, quæ Au- *objaśni, cokolwiek swym słuha-*
G dito-

decorative flourish

ditoribus suis sive ad eruditio-
nem comparandam, sive ad mo-
res formandos utilia judicaverit.

Infuper dabit operam, ut in-
genia discipulorum, crebris,
quantum fieri poterit, exercita-
tionibus subigantur ac fatigentur.
Argumentum earum erit
grave, serium atque futuris uni-
us cujusque usibus accommoda-
tum.

His succedet severioris usus
criticæ non solum in Authorum
interpretatione, sed in scripto-
rum sive exercitationum cogni-
tione. Quod ad authores atti-
net, ut eorum scribendi virtutes
magis elucescant, quod eos
& mirari, uti par est, & facilius
imitari possint: quod autem ad
exercitationes spectat, in scripta
uniuscujusque inquiret, ad acrem
cenfuram vocabit, animadversio-
nibus non parcat, earumque
probabilem rationem reddet, ut
quæ reprehensa erunt, emen-
dentur.

CORNELIUS POCOŁOJEWSKI SS.
Canonum Doctor, eorumque Ca-
nonum & Processus Fori Ec-
clesiastici ordinarius Professor,
diebus Lunæ, Mercurij, & Ve-
neris, mane exactâ materiâ bene-
ficiariâ, (quæ in hunc annum ex
superiori fuit reposita, utpote
ad seriem spectans rerum) enun-

czom, bądź do wiadomości, bądź
do obyczajów pożytecznie być
osądzi.

Przytym dołoży starania, aby
się dowcipy uczniów częstemi, ile
będzie mogło być, krasomowskie-
mi ćwiczeniami polerowały. Tre-
ścią onych będzie, rzecz grunto-
wna, poważna i pożytkowi każ-
dego w czasie służąca.

Do tego przyda się ścisła kry-
tyka, nie tylko w Autorów tłu-
maczeniu, ale też pism czyli cwi-
czeń roztrząśnieniu. Co się ty-
cze Autorów, przymioty się ich
ukazą, już to dla powzięcia spras-
liwego szacunku; już też dla
wzoru i naśladowania: co się zaś
ściąga do pism i ćwiczeń każde-
go, weyrzy w nie; i pod ścisłą
weźmie krytykę, omyłki i błędy
wytknie, dając zawsze tego, co się
zgani, słuszną przyczynę ku po-
prawie.

KORNELIUSZ POCOŁOJEWSKI SS.
Kanonow Doctor, i tychże Praw
Kościelnych z Processem Sądow
Duchownych Professor, w Ponie-
działki, Szrody, i Piątki, rano,
po zakończeniu materji o Bene-
ficyach, (która jako da rzeczy
przynależąca w części z przeszle-
go roku na terazniejszy odłożo-
tia.

tiabit Capita juxta partitionem Canonice rerum Ecclesiasticarum, & discurrens ordine per illa, quæ ex recepta Regula, juris sunt sui, doctrinam de SS. Sacramentis cum in universum, tum in specie in medium proferet, spissioribus interea Titulis prosequendo tractatum de Septimo Ecclesiæ Sacramento, quod sicut in Jure Decretalium, ita etiam in novissimis Sacrosancti Concilij Tridentini Decretis, quoad naturam, valorem, effectus, dissolutionem, & reiterationem ejusdem, fusiùs explicari in comperto est, quodque in Causis Judicibus Ecclesiasticis intricatissimas difficultates passim oggerere solet; Accedet deinde ad alteram classem Titulorum, in quibus itidem agitur de rebus Corporalibus, sed Sacris, Sanctis, & religiosis; puta: templis, altaribus, unionibus, immunitate Ecclesiarum, unde oblata occasione subsequenter differet de censibus, exactionibus, & procurationibus Ecclesiasticis, ac de Capellis Monachorum: Ultimam classem rerum Ecclesiasticarum explebunt materiæ quæ in rebus pure temporalibus nec nisi jure Spirituali activo, & passivo, affectis, consistunt, qualia sunt: Religiosæ domus, nempe Hospi-

na została) wyliczy z podziału Kanonicznego ciąg rzeczy Kościelnych, i zajmując nieodwłocznie co do swego objektu należy, naukę o SS. Sakramentach jak w powszechności, tak i o każdym z nich szczegulnie wyłoży, licznieyszemi wszakże rozbieając Tytułami Siodmy Sakrament, o którym wiadomo, że jak Prawo Decretalium, tak i późniejsze Ustawy S. Soboru Trydentckiego, co do istoty, ważności, skutkow, rozwiązania, i ponowienia onego, szerzej mówią, i który w sprawach częstokroć Sędziow nie małemi trudnościami zaprzęta. Przystąpi potym do innych tytułow rzeczy takoz materyalnych, lecz tych, które się mianują podobnie do dług stylu Kanonistow res Sacræ, Sanctæ, & religiosæ, jako to: o Świątnicach, Oltarzach, de unionibus, & immunitate Ecclesiarum, niemniej też będzie mówić o podatkach, exakcyach, i prokuracyach Duchownych, i o Kosciolach zgromadzeń Zakonnych; Ostatni podział rzeczy Kościelnych napelnią materye, które zależą na rzeczach istotnie doczesnych, a tylko do prawa Duchownego active, vel passive przyległych, jakie są Szpitale, i inne tym podobne miejsca, pogrzeby, portio Canonica, i zbior Duchotalia,

talia, & ejusmodi loca, Sepultu-
 ræ, Canonica portio, & pecu-
 lium Clericorum, ubi unà de re-
 lictis, ac successione Ecclesia-
 sticorum pertractabit. Auctarij
 locum in hac Prælectionum Par-
 te tenebit succincta explanatio
 quarundam specierum contra-
 ctuum, de quibus prostant titu-
 li in Decretalibus nominatim
 Gregorii IX. uti de Precariis,
 de Commodato, de Deposito, de
 Emptione, & Venditione, Lo-
 catione, & Conditione, de re-
 rum permutatione, ac denique
 de pignoribus, aliisque cautio-
 nibus. Absolutâ sic, ut præfer-
 tur, secundâ Prælectionum Parte,
 quæ rerum Ecclesiasticarum prin-
 cipalia Capita exhibet, ad ter-
 tiam tandem sectionem accedet,
 & de actionibus, quæ sunt Ju-
 dicia Ecclesiastica, lectiones in-
 stituet; Siquidem verò ex præ-
 scripto Legum, Judicij forma
 alia est in *Causis Civilibus*, ac
privatis, alia in *Criminalibus*, &
publicis, primo loco Ordinem Ju-
 diciarum Civilium latius enu-
 cleabit, cum subinde multa ibi
 afferantur, quæ in Judiciis etiam
 Criminalibus observari debent.
 Porro in hac Parte alia sunt,
 quæ ad Judicium inchoandum
 pertinent, & hoc intuitu præ-
 mittentur tituli: de Judiciis, &

*wnych, gdzie razem sukcesyje
 onychże umieści. W dodatku do
 tej Części przyjdzie krótki wy-
 kład niektórych gatunkow kon-
 traktow, o których wspominają
 Decretales mianowicie Grzego-
 rza IX. to jest: de Precariis, o po-
 życzaniu, o depozycie, o kupnie i
 sprzedaży, o najęciu, o zamianie
 rzeczy, naostatek o zastawach, i
 innych warunkach. Zakończyw-
 szy tym sposobem Część drugą,
 do trzeciej potym przystąpi, i o
 akcyach czyli Sądach Kościel-
 nych Lekcye dawać będzie: aże z
 przepisu prawa Sądu forma inna
 jest w sprawach Cywilnych czyli
 prywatnych, a inna w sprawach
 Kryminalnych i publicznych, na-
 przód porządek Sądow Cywil-
 nych obszerniey opisze, gdyż wie-
 le tam się mieści co równie i w
 Sądach Kryminalnych zachowano
 być powinno; W tej zaś Części
 niektóre rzeczy należą do począt-
 ku Procesu, i z tej miary poprze-
 dzą tytuły o Sądach, i ich po-
 dziale, o Patronach, i o Sędziach
 z obrania, czyli o Arbitrach; dru-
 gie ciąg dalszy prawności zay-
 mują, z kąd nastąpią Rozdziały
 o pozwie, de dolo & contumacia,
 o łożeniu żaloby, o exceptyach,
 i odpowiedziach na nie, o zwró-
 cie zaborow, de litis contesta-
 tione, juramento calumniæ, i o
 illo-*

illorum divisione, de Procuratoribus, & de arbitris: alia quæ ad persequendas causas spectant, unde subsequetur series Capitulum de in Jus vocando, de dolo, & contumacia, de libelli conceptione, & oblatione, de exceptionibus, & replicationibus, restitutione spoliatorum, de litis contestatione, juramento calumniæ, nec non de probationibus: alia demum quæ finem litium penitus terminandarum respiciunt, qua in re appositè concludit sententia, & res judicata, executio item rei judicatæ, per quam nimirum victori realiter præstatur id, quod per sententiam adjudicatum est: confert hic quoque appellatio, & remedium restitutionis in integrum, quorum omnium theoriam pro re nata singillatim expediet, normam Decretalium semper, & Doctorum communem sensum sectando. Postremo loco Processus Criminalis modum indicabit, triplicem viam hujuscemodi Judicij, videlicet accusationem, denuntiationem, & inquisitionem designando, & denique ultimo titulo criminum pænas è Sacris Regulis eruet, siue illa sint, quæ principaliter Dei honorem lædunt, ut simonia, hæresis, schisma, apostasia, sacrilegium &c. siue, quæ homini-

dowodach; insze nareszcie do zakonczenia zupełnego spraw ściągają się, do którego zamiaru stosuje się najprzycwoiciey Dekret, & res judicata, Dekretu dopełnienie, przez które wygrywający skutkiem zyskuje to, co wyrokiem Sędzięgo uznano mu było; idzie tu jeszcze appellacya, i remedium nazwane restitutio in integrum, czego wszystkiego teorię z porządku wytłumaczy, stojąc zawsze przy przepisie Decretalium, i sledząc we wszystkim powszechnie Doktorow zdanie. Przy końcu oznaczy sposob Processu Kryminalnego, wymieniając trojaka tych Sądow drogę, oskarżenie, doniesienie, i Inkwizycyę; w ostatnim tytule opowie z Prawa Kościelnego o karach niektórych występku, bądź to tych, które pryncypalnie, i wbrew lżę Boga, jako świętokupstwo, herezya, odstępstwo, od wiary odstępstwo, świętokradztwo &c. czyli co ludziom krzywdę niosą, jakie są: zaboystwo, cudzołóstwo, drapieżstwo, kradzież, lichwa, fałsz, oszukiwanie, wszystkie wszakże materię Sądow Kryminalnych stanowiące.

bus damnum irrogant, veluti homicidium, adulterium, rapina, furtum, usura, falsum, injuria, omnia utique materiam Judicij Criminalis constituentia.

MICHAEL FRANCISCUS KARPOWICZ S. Theologiæ Doctor ejusque actualis Publicus Professor, Prælatatus Archidiaconus Smolenscensis, Præpositus Grażyscensis & Prenensis Curatus, diebus Martis, Jovis & Saturni mane lectiones tradet.

I. Lucrum ne an damnum inde humano generi venit: quod de ævo in ævum accrescentes scientiæ, inventiones, novaque varii generis sistemata, novas videant præscribere leges morum, novas regulas regiminis, novamque methodum cordis animi, & ingenii exercendi, tam in vita privata quam in societate: tempora nonnisi Posteris nostris transmittent, attentis seriò objecto, Naturâ, limitibus, ac fructibus, revolutionum ejusmodi. Quid hinc proficuum; aut quid noxium mundo eveniat: hic primus reflexionum scopus esse debet prudenti viro, qui ad lectiones Theologicas accedere cupit.

II. Seculum præsens, à quibusdam, qui se, vel hinc celebrari sperant, seculum Philoso-

MICHAEL FRANCISZEK KARPOWICZ S. Teologii Doctor i publiczny jey Professor, Pralat Archidiacon Katedry Smoleńskiej, Proboszcz Grażyzski i Preński, we Wtorek, Czwartek i Sobotę rano będzie dawał lekcyę.

I. Czy zyskuje, czy traci na tym ludzki naród; iż z wieku na wiek, nowe wynalazki, nowe uwagi, nowe układy, czynić usiłuje nowemi prawidłami myślenia, obyczajow, rządzenia się, rozumu, nakoniec i serca. Czas dopiero późniejszy to odkryje, na Potomność naszego wieku, kiedy bezstronnie roztrząśnie, objekt natury, i granicę tych odmian, i lepiey nad nas uzna, co pożytkiem, a co jest nieprzyzwoitością. To pierwszy wstęp do lekcyi Teologicznych.

II. Wiekowi naszemu nadane Imię: Wieku Filozoficznego, od jednych, którzy mniemali, że ten phi-

phicum appellatur, ab aliis, qui-
bus imbecillitas impedimento
est, ne celebrentur, seculum in-
credulitatis ac impietatis nomi-
natur. Prudentum autem viro-
rum imitando sententias, sæcu-
lum Literarum ac luminis, si di-
catur, justitia verè reddetur, tot
tantisque celeberrimis viris, qui
indefesso labore, ac incompara-
bili ingeniorum nisu ac in-
dustria, quidquid utilis, subli-
mis, ac eximii cunctæ tenent
scientiæ, omnia discusserunt, ob-
servarunt, collegerunt, ac in or-
dinem redegerunt, idque ab ele-
mentis profanarum scientiarum,
usque ad fundamenta Divinæ Re-
velationis, a principiis Metaphy-
sices, usque ad res meræ com-
placentiæ ac gustûs, à disputa-
tionibus Scholasticis usque ad
res doctrinæ Fidei & morum, a
legibus naturæ usque ad leges
nationum, majestatum, populor-
um ac gentium, usque ad leges
Politicas, OEconomicas, ad artes,
Mercaturam, Agriculturam, rem
domesticam denique, omnia ad-
mirabili ac perutili methodo in-
systema reduxerunt; adeo ut omnes
scientiæ ac artes se se mutuo fa-
cilitent, perficiant, ac adjuvent.
Philosophia autem, quàm con-
venientissime ac magnifice di-
vinæ revelationi ancillans, effor-

*blaszk i na nich spłynie, Wieku
niedowiarstwa i bezbożności od
innych, którzy zrospaczyli, aby
sami w nim mogli się wstawić, ro-
zumna zaś krytyka nie może mu-
ując imienia wieku nauk i świa-
tła. Gdzie niespracowane na u-
żyteczność świata rozumy, po-
cząwszy od elementow nauk świec-
kich, aż do gruntu Objawienia i
Boskiej Rewelacyi, począwszy od
Metafizyki, aż do materyi same-
go upodobania i gustu, począw-
szy od Sztuk aż do nauki Moral-
ney, od dysput próżnych, aż do
istoty rzeczy, od obyczajow i Wia-
ry, aż do handlu, kupiectwa i po-
licyi, od praw Majestatow i ludu
aż do praw układowych, Natu-
ralnych, Pijanych, wszystko w
nayıpięknieyszym porządku ułoży-
li, roztrząsnęli, uporządkowali,
tak dalece; że nauki jedne, dru-
gim są pomocą, i wydoskonale-
niem, a Filozofia służąc z wspan-
nością wszelką Boskiej rewe-
lacyi, formuje i ludzi światłych,
i Obywatelow cnotliwych, i Chrze-
ścian rozumnie i gruntownie
wiernych. Oto punkt drugi u-
wagi przystępującym do nauk
Teologicznych.*

mat homines intellectu ac lumine scientiæ claros, cives peroptimos ac utiles, Christianos denique prudenter ac rationabiliter Fidei obsequentes. En punctum alterum, quod animadvertant necesse est, qui Theologicis disciplinis se se accingunt.

III. Si cuiquam placeat, disputationes Vanas ac subtilitates speculationum inutiles a viris plus inexpertâ ac male sanâ pietate, quàm Scientiarum merito insignibus tractatas, Theologiam appellare; Si quisquam indiscreti zeli disceptationes, hereos ac impietatis notam mox adversariis impingentes, doctrinam Theologicam dixerit; is deliramenta millena, quibus veterum Philosophorum plerumque scripta replentur, sanam Philosophiam appellare gaudeat. Sicut etenim nihil est tam insulsum, ac monstrosum & falsum, quod ab aliquo Philosophorum non sit propugnatum, idem & de Theologia, per Philosophiam gentilem corrupta, est dicendum. Ignorantia igitur, passionum effrenata libido, ambitio distinguendi se se, opinionum diversitate, temeritas, levitas, ac tandem quandoque insolentis animi in omne genus nequitiae effusio, æque sunt inimicæ Philosophiæ

III. Kto Teologią nazywâ, kłotnie Metafizyczne dla płoche-go punktu honoru, od mężow bardziey mniemanie pobożnych, niż gruntownie oświeconych prowadzone; kto ludzkie wymysły, same domniemanja, opinije, zaciętość stron upartych, herezye sobie na wzajem zadających, nazywâ Teologiczną nauką: ten błędy niezmierne i śmieszne domysły hańbiące rozum ludzki, wielu Filozosow, nazywac zdrową Filozosiją niech się nie wstydzi. Nie niemasz tak dzikiego i nierozumnego, czegoby kto z Filozosow nie utrzymywał, toż mówić o Teologii Pogańską Filozosiją zepsutey. Niewiadomość więc, burzliwość namiętności niecierpiących hamulca, chęć ambicyi i dystyngwowania się zdań osobliwości, płochość, lekkomyślność, i czasem swawolna rozpusta równie zdrowey Filozosji, jako prawdziwey użyteczney Teologii są nieprzyjaciółmi.

fanæ,

fanæ, ac veræ & perutilis Theologiae.

IV. Existentia entis supremi semel agnita, infallibiliter ducit nos ad inquirendum cultum ei debitum. Philosophia præscribit quidem nobis tam magni momenti negotium, at lumen illius hac in parte nimium tenue, insufficiens est id præstare officium. Ipsemet creator, revelatione id sua præstat, quo ratio humana sibi relicta assurgere nullatenus valet. Religio divina est cultus hicce nobis revelatus, Lex vero naturæ ipsamet in intima sensûs nostri persuasione nos convincit quàm in sufficiens est, ut perfecte felices, in corde, animo & corpore nos efficiat. En materia essentialis fanæ ac necessariæ Theologiæ: Cultus entis supremi. Felicitas hominis, amor proximorum, ac officia perfecte adimpleta in ordine ad Deum, ad proximum, ad nosmet ipsos, in ordine ad Patriam, ad magistratum, ad leges Patrias, ad sanctificationem denique omnium, quidque utile ac proficuum inveniri possit, ad temporalem ac æternam beatitudinem.

V. Quomodo igitur ratione ac Philosophia est utendum in materiis Fidei, punctum est speciale

IV. *Jestestwo Jstoty Naywyższej raz uznane, za niewzruszoną prawdę, prowadzi nas do szukania czci, jakąśmy oddawać jemu powinni. Filozofia przepi suje nam aż do pewnego punktu tę tak wielkiej wagi powinność; wszakże światła jej są zbyt słabe, aby doskonałą nam o tym dały naukę. Sam Stwórca nam ją przez szczególne Objawienie podaje, i to dostarcza czego wszystkie usiłowania rozumu ludzkiego, odkryć niepotrafiły. Religia jest tą czią winną Bogu, a nam objawioną; a natury prawo samo nas przeświadcza, iż do uszczęśliwienia zupełnego rozumu, duszy, i serca nie jest dostarczającym. O to obiekt Teologii istotny. Cześć Naywyższej Jstoty, szczęśliwość człowieka, a zatymlułość podobnych nam istot, i doskonałe wykonanie powinności, ku Bogu, ku sobie, ku bliźnim, ku Oyczyźnie, ku rządowi, ku Prawom, ku poświęceniu nakoniec wszystkiego, aby do doczesnej i do wiecznej szczęśliwości było pomocnym i użytecznym.*

V. *Jak używać więc rozumu i Filozofii, w rzeczach należących do Wiary, to punkt jest umieję-*

prologomenum Theologicorum ne simus aut Sceptici ac Libertini de omnibus dubitantes, aut fanatici, Articulos Fidei, in rebus indifferentibus quibuscunque statuentes. Hinc sequitur doctrina: quomodo Religio est vindicanda? contra quos inimicos aut quales? aut quibus armis Fides est defendenda? quis capax sit efformare dubia, contra Religionem, quæ resolutione sint digna: hic specialiter immorabimur in lectionibus nostris. Quæ sunt regulæ Critices, in iudicando de scriptis Religionis contrariis? qui possunt dici hostes Religionis, digni ut refutentur? atque in hoc loco demonstrabimus: qualiter plus damni Religionis infert, qui eam infulse ac insipide contra impios tuetur quam qui directe illam blasphemat. Clarum faciemus, qualiter colligere impiorum blasphemias, ac leviter non nisi ac perfunctorie iis respondere longe magis noxium sit, quam contra Religionem insurgere, qualiter denique vindicare Religionem Christi per injurias in impios ac per contumelias in incredulos jaectatas, per methodum magis artibus scenicis, librisque romanensibus, propriam, quam defendendæ

tności, przewodniczey do Teologii, aby nie bydź ani Sceptykiem lub Libertynem wszystko pod wątpliwość, ciągnącym, ani zagorzałym Fanatykiem, z kaźdey rzeczy Artykuły Wiary tworzącym. Zatem idzie nauka, czym Religii bronić? jak jey bronić? kiedy potrzeba i przyzwoitość każe jey bronić? przeciwko komu jey bronić? kto wart bydź może, aby formował zarzuty i trudności, godne odpowiedzi przeciwko Chrystusowey Religii? Tu się zastanowimy szczegulnie w lekcjach naszych: jakie reguły Krytyki bydź mają w sądzeniu o Religii, o jey nieprzyjaciolach, o jey obrońcach, o sposobie jey obrony? i usiłować będziemy objasnić to; iż złe bronić Religii, jest to gorsza rzecz, niżeli ją wyraźnie bluźnić; iż zbierać bluźnierstwa i podawać Publiczności, aby je słabo i podłym sposobem refutować, jest to gorzey niżeli przeciwiu niey powstawać, iż nakoniec bronić Religii przez Satyry, weśxy, łajania przeciwnikow, bronić Religii przez Teatralne dzieła, przez romanse wyobrażenia, przez imaginacyne dyskursy, jest to nie bydź ani Filozofem, ani Teologiem, ani rozumnym pisarzem.

tam majestuosæ veritati idoneam, nec Philosophum prudentem, nec Theologum sanum, nec scriptorem eruditum deceat.

VI. Sicut nolle credere, quidquam, quod ratione naturali non possit assequi injustum; ac pene insanum est, ita leviter ac absque examine cuncta credere temerarium esse jure censetur. Theologia igitur motiva credibilitatis suppeditans, prudentes statuit regulas, quid credi Fide Divina debeat. Deus nec falli nec fallere potest, id est certissimum, at necesse certus sum, utrum id a Deo vere sit dictum ac revelatum; nam ad evitandam incredulitatem, nefas est veritati inferre injuriam, ne id quandoque Deo adscribatur, quod malitiæ hominum possit forte esse effectus. Theologia igitur, in clarissima, quantum capax sit, expositione demonstrabit Scripturas sacras, & traditiones esse certas, indubitatas, ac immobiles Fidei regulas. Historiam Theologiæ ac Opinionum variarum gentium, variorumque seculorum ac temporum recensabit, ac Revelationis necessitatem hinc eruet ac deducet. Fontes hos unde ignorantia, malignitas, aut temeritas de-

VI. *Równie naganna rzecz jest: nic niechcieć wierzyć czego się niepoymuje, jak letkomyślnie bez roztrząśnienia wierzyć, cokolwiek się podaje. Teologia więc dając pobudki Wiary, podawać będzie reguły roztrząsania co jest prawdziwą Wiarą. Bóg nie może ani się sam omylić, ani nas zawieść, a zatym nierozum byłby mu nie wierzyć, ale trzeba się upewnić, czyli Bóg to mówił? i czyli to objawił? gdyż dla uniknienia Niedowiarstwa, nie trzeba krzywdzić prawdy, i Bogu to przypisać, co ludzie zli, lub, nieoświeceni mogli niegruntownie, albo fałszywie nam podać. Teologia zatym Wiary w najłaciniejszym tłumaczeniu ile można odkryje. Pismo Święte i Podania, co do swych początkow, i gruntu nie niewzruszonemi i niezawodnemi dowiedzie. Historye Teologii, i mniemań różnych Narodow i wiekow wspomni, a z nich wszystkich potrzebę objawioney od Boga Religii dowiedzie, żrótła te zkaż nieumiejętni, lub złotow przeciw Religii, i przeciw sumit*

sumit objectiones, in injuriam, *Teologicznym naukom, krzyw-*
ac in contemptum Religionis, *dzących ich użyteczność i za-*
ac scientiæ Theologicæ declara- *ność, objaśni, a jak skromny*
bit. Quomodo denique ratio *ma bydź rozum ludzki pod po-*
humana modesta ac humilis *wagą Objawienia Boskiego, dowo-*
authoritati Revelantis Dei se se *dnie pokaże. Y temi początkami*
submittere debeat, docebit The- *mi przygotowuje drogę rozumowi*
ologia, ac hisce mediis ad ad- *do zadziwienia się i wierzenia*
miranda ac credenda Divina mi- *Tajemnicom Wiary, chociaż po-*
steria, quæ omnem rationis hu- *jęcie nasze przewyższającym.*
manæ captum exsuperant, in-
tellectum, cor, & animum præ-
parabit.

VII. Consveto per singulas Aca- *VII. Postępując zwyczajnym*
demias Scholarum more, ordinem *Akademii innych w traktowaniu*
tractatum Theologicorum jux- *rzeczy Teologicznych porządkiem,*
ta celeberrimum Tournellium & *cokolwiek potrzebnego istotniey*
Colletum observabit, & quid- *użytego, o Bogu, o Tróycy Naj-*
quid essentialiter necessarii sit *świętszey, i Wcieleniu Syna Bo-*
de Deo uno & Trino, tum de In- *skiego, bydź miało w umyśle u-*
carnatione Filii Dei, id medi- *pokorzonym, przed Bogiem roz-*
tari potius effuso devotionis ac *myślać bardziey, niżeli się uczyć,*
pietatis animo, quam discere te- *na rozumnych Teologow przysta-*
merario disputantium ausu ac *ło, znając że Religia nie jest to*
strepitu, decet prudentes Theo- *taka umiejętność, w którąby by-*
logiæ Alumnos. Nam Religio *strość rozumu ludzkiego zuchwa-*
non de numero earum scientia- *le mogła się bezkarnie wdawać,*
rum est, ubi novitas, aut rationis *i że to jest znak prawdziwey u-*
sagacitas quidquam valeat. Idque *miejętności, niechcieć nad tym*
nescire, quod credere est iustum, *szperać, czego nam objawić jasnie,*
gloriæ ducunt prudentes: Ne- *nie zdało się Opatrzności Przed-*
scire velle, quæ magister optimus *wieczney. Nescire velle &c.*
docere non vult, erudita inscitia *Dysput zaś i sprzeczek próżnych*
est, inquit Scalliger. Quomodo *jak ma rozumny Teolog unikać,*
autem Theologus disputationes *Majestat Nie skończoney Boskiej*
de

de Divinis fugere debeat, ipsa
met Magnitudo Majestatis Divi-
næ dabit regulam, aut evidens
utilitas in rem Fidei præbebit
licentiam. Semper tamen reti-
nendum memoria erit id Augu-
stini Monitum: *In disputationi-
bus tenenda est in necessariis uni-
tas, in dubiis libertas, in omni-
bus Charitas.*

*Powagi, o którymby kto z nim
chciał mówić, będzie mu prze-
pisał i regułą, kiedy zaś potrze-
ba lub użyteczność rozmowy ta-
kiejby wyciągała, Reguły Augu-
styna Świętego nie zapomni. Aby
zachował w rzeczach koniecznych
i pewnych jedność, w rzeczach
obojętnych zupełną i sam zachow-
wał i drugim pozwolił wolność,
a we wszystkim zachował praw-
dziwą Chrześcijańską miłość. Te-
nenda est in necessariis unitas,
in dubiis libertas, in omnibus
autem Charitas.*

P R Æ L E C T I O N U M

I N A C A D E M I A

ET UNIVERSITATE VILNENSI

EX ANNO 1786. IN ANNUM 1787.

Bibl. Jag.

I N C O L L E G I O P H Y S I C O

I N C O L L E G I O M O R A L I

Diebus Dominicis:		Horis Pomeridian:	PRINCIPIA ARITHMETICÆ, GEOMETRIÆ ET MECHANICÆ OPIFICUM CAPTUI ET USUI ACCOMMODATA.				
Die	Mane	à media 8. h. ad 9. à 9. ad mediam 11. à media 11. ad 12.	Mathesis Sublimis. Astronomia	Medicina Pract: Mat: Med: Chemia & Pharmaceutica. Medicina Theor: Anatomia.	Jus Canonicum.	Eloquentia & Literatura.	Hist: Univ: cum Critica.
	Post meridiem	à 2. h. ad mediam 4. à media 4. ad 5.	Mathesis Elementaris.	Chirur: Theor: ars Obstetr: Operationes Chirurgicæ.		Jus Naturæ.	
Luna	Mane	à media 8. h. ad 9. à 9. ad mediam 11. à media 11. ad 12.	Mathesis applicata. Physica Experimentalis. Historia Nat: & Botanica.		Theologia Dogmatica. Historia Eccl: Theol: Mor:	Jus Patrium.	
	Post meridiem	à 2. h. ad mediam 4. à media 4. ad 5.		Chirur: Theor: ars Obstetr: Operationes Chirurgicæ.			
Martis	Mane	à media 8. h. ad 9. à 9. ad mediam 11. à media 11. ad 12.	Mathesis Sublimis. Astronomia.	Medicina Pract: Mat: Med: Chemia & Pharmaceutica. Medicina Theor: Anatomia.	Jus Canonicum.	Eloquentia & Literatura.	Hist: Univ: cum Critica.
	Post meridiem	à 2. h. ad mediam 4. à media 3. ad 4.	Mathesis Elementaris.			Jus Naturæ.	
Mercurii	Mane	à media 8. h. ad 9. à 9. ad mediam 11. à media 11. ad 12.	Mathesis applicata. Physica Experimentalis. Historia Nat: & Botanica.		Theologia Dogmatica. Hist: Eccl: Theol: Moral:	Jus Patrium.	
	Post meridiem	à 2. h. ad mediam 4. à media 4. ad 5.		Chirur: Theor: ars Obstetr: Operationes Chirurgicæ.			
Jovis	Mane	à media 8. h. ad 9. à 9. ad mediam 11. à media 11. ad 12.	Mathesis Sublimis. Astronomia.	Medicina Pract: Mat: Med: Chemia & Pharmaceutica. Medicina Theor: Anatomia.	Jus Canonicum.	Eloquentia & Literatura.	Hist: Univ: cum Critica.
	Post meridiem	à 2. h. ad mediam 4. à media 3. ad 4.	Mathesis Elementaris.			Jus Naturæ.	
Veneris	Mane	à media 8. h. ad 9. à 9. ad mediam 11. à media 11. ad 12.	Mathesis applicata. Physica Experimentalis.	Medicina Pract: Mat: Med: Chemia & Pharmaceutica. Medicina Theor: Anatomia.	Theologia Dogmatica. Hist: Eccl: Theol: Moral:	Jus Patrium.	
	Post meridiem	à 2. h. ad mediam 4. à media 3. ad 4.		Chemia & Pharmaceutica.			
Saturni.	Mane	à media 8. h. ad 9. à 9. ad mediam 11. à media 11. ad 12.	Mathesis applicata. Physica Experimentalis.	Medicina Pract: Mat: Med: Chemia & Pharmaceutica. Medicina Theor: Anatomia.	Theologia Dogmatica. Hist: Eccl: Theol: Moral:	Jus Patrium.	
	Post meridiem	à 2. h. ad mediam 4. à media 3. ad 4.		Chemia & Pharmaceutica.			

RECEIVED OF THE UNIVERSITY OF MICHIGAN

IN THE YEAR 1871

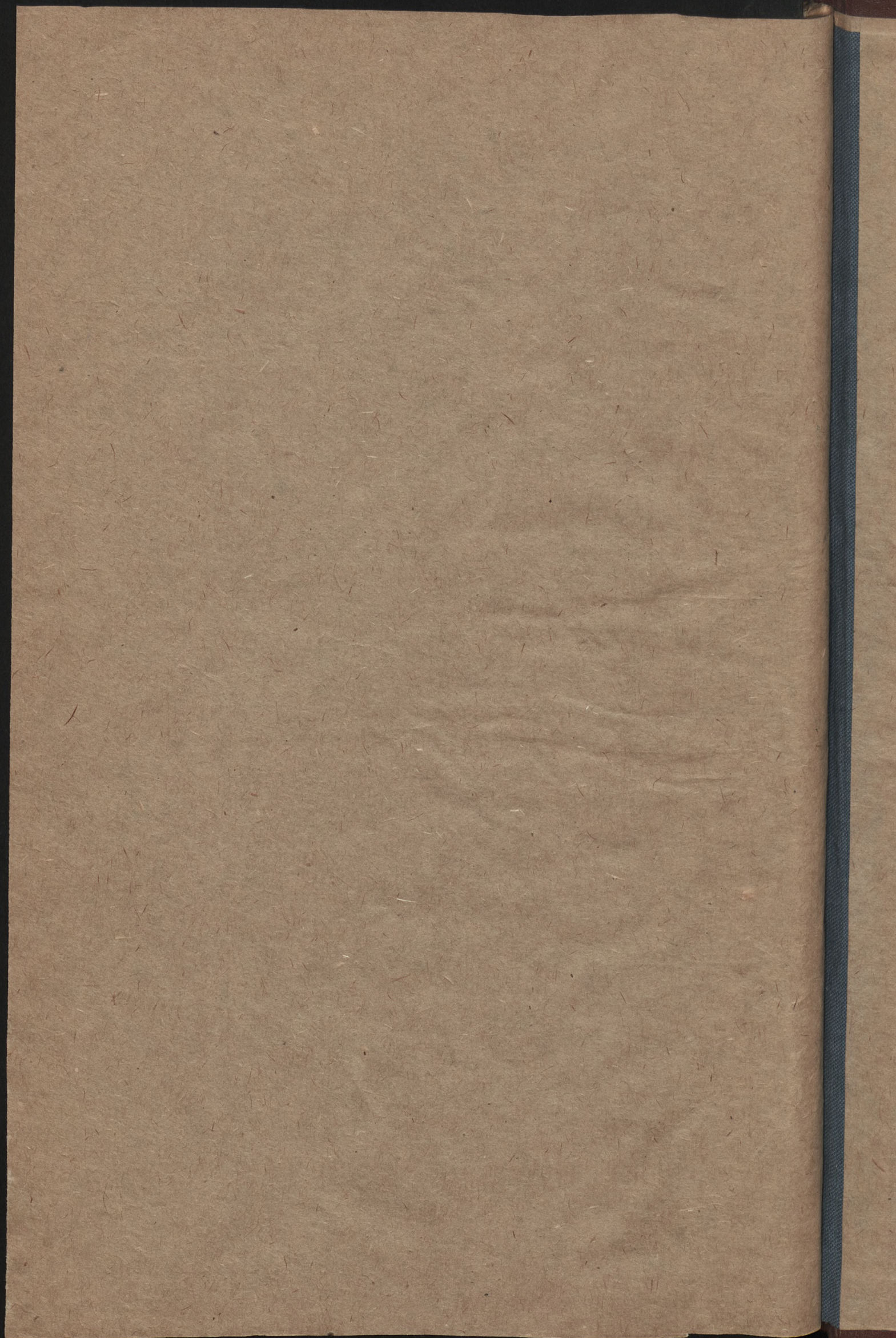
BY THE UNIVERSITY OF MICHIGAN

No.	Name	Rank	Age	Color	Complexion	Build	Hair	Eyes	Nose	Mouth	Lips	Teeth	Complexion	Build	Hair	Eyes	Nose	Mouth	Lips	Teeth	

1871

1871

Biblioteka Jagiellońska

stdr0018568

